...Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 91 (7999)
АПРЕЛИИН 17
ВТОРНИК
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Пропагандист

...Пропагандын зорилго хадаа ...сизм-ленинизмын теориие ган... тайлбарилаад дүүрэхэ бэшэ, ха... тус теориие хэрэг дээрэ бэелүүл... туһалха ябадал болоно» гэһэн ...ари КПСС-эй Центральна Ко...дэй тоосоото элидхэл тушаа ...иин XX съездын резолюци соо ...хадаа пропагандистнууд Гар... Бальжанович Баиров Васи... Григорьевич Трещилов хоёр ...огойнгоо занятинуудые энээн... урда тээ хэрээр үнгэргэжэ бай... саашадаа юу хэхэ тухайгаа ...жо, шэбшэжэ үзэһэн, энээн ту... һанамжаяа өөһэд хоорондоо ...лдэһэн байна.

...Партиин XX съездын шиидхэбэ...үдые коммунистнууд, партийна... хүнүүд һайнаар ойлгохо бүрэе ...үүсхэл гаргаха, үшөө ехэ эдэб...хэшээлтэй болохо гэжэ Зэ... комбинадай Холтосон руд... партийна эхин организациин ...агандистнууд нүхэд Трещилов, ...ов гэгшэд һайса ойлгонхой. Тэ...р КПСС-эй XX съездын мате...нуудые шудалалгаар зургаа...аан заняти үнгэргөө. Заняти...даа үнгэргэхэдөө тэдэнэр Ком...истическэ партиин гадаадын ба ...дын политикые ажалшадта ...аар ойлгуулна, шэнэ табанжэ... табигдаһан зорилгонуудые руд...йнгаа, комбинадайнгаа үмэ... зорилгонуудтай нягтаар хол... тайлбарилна. Кружогуудайнь ...тинуудта ябадаг коммунистнууд ...игайнгаа хүдэлмэридэхи дутаг...нуудые элирүүлнэ, тэдэниие ...аха һанамжануудые оруулна, ...лэгдээгүй байһан арга болом...удаа ашаглажа, үйлэдбэридөө ... һайн амжалтануудые туйлаха ...удые тодорхойлно. Кружогто ...даг коммунистнуудай болон ...йнабэшэ хүнүүдэй эдэбхи үүс...нь дээшэлнэ.

...л болон хамһабариин бүхы хү...эриие механизацилха, уралан ...жуулха дурадхалнуудые олоор ...лгада хүдэлмэришэдэй ба ин...ерно-техническэ хүдэлмэрилэг...эй олоороо хабаадалсаха хэрэг... пропагандистнууд анхаралаа ...р табина. Пропагандистнууд ...ов Трещилов хоёр өөһэдөө дүр...тэй болоһон инженерно-техни... хүдэлмэрилэгшэд туладаа тех...ескэ дэбжэлтэ тээшэ зорюулаг...н хамаг түрүү юумэ саг соонь ...элсэдэг.

...лэй туршада табан зуу мянган ...ритэй экономическа алмалта ...өөр уралан нарижуулха дурад... энэ оной түрүүшын квартал соо ...улагдаад, нэбтэрүүлэгдэжэ бай... Нүхэр Трещиловэй хүтэлбэ...ээт кружогто һурадаг бурильщик ...нев, проходчик Щеголев гэгшэд ...өө холо үлүүлэн дүүргэдэг, ...лай эрхим жэшээ харуулдаг ...мунистнууд юм. Мүн энэ кру...то һурадаг нүхэд Корнев, Но...цкий гэгшэдэй даажа байһан ...танууд жэгдэ һайнаар хүдэл...лнэ, һара, квартал бүхэнэйнгөө ...б хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. ...эр Новолоцкиин даажа байһан ...ур гэжэ шахтада бүхы хүдэл...инь түрүү аргаар — комплексно ...аданuудай хүсөөр хэгдэнэ. ...плексно бригадануудые байгуул... хүдэлдэг болоһоной ашаар энэ ...тынхйд табадахи табанжэлэй ...ада руда малтан абалгаяа дүр...ахин ехэ болгоһон байна. Инку...д мүнөө бүришье һайнаар ...лана. Тэдэнэр март һарынгаа ...б руда малталгаар 111 процент, ...юдкоор 110,7 процент дүүргээ. ...д Новолоцкий, Корнев өөһэдөө ...үжүүлгын, нийтэ-ойлгуулам...жын хүдэлмэри шахтёрнуудай дунда һайнаар ябуулдаг.

Холтосон руднигта ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан мастернуудай тоо һараһаа һарада олошорно. Иигэжэ пропагандистнууд Баиров, Трещилов гэгшэд партийна пропагандые дайшалхы. большевистскэ шанартайгаар ябуулжа, предприятиингаа үмэнэ табигдаһан ажахын түсэбүүдые дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, олониитын социалистическэ ушар ёһо мэдэрэлгэ дээшэлүүлхэ, хүнүүдэй ухаан бодолдо үлэһэн капитализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха хэрэгтэнь партийна организацидаа эдэбхитэйгээр туһална.

Уг зорилгые—коммунистическэ общество байгуулха зорилгые ажахын политическэ ойрын зорилгонуудтай, ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха шухала зорилгонуудтай зүбөөр зохилдуулан холбожо, партийна пропагандые ябуулдаг Баиров, Трещилов мэтэ баян дүй дүршэлтэй болоһон шадамар бэрхэ пропагандистнууд аймаг, район, предприяти бүхэндэ олон боложо. байна.

Пропагандые ажабайдалтай, предприяти, колхоз бүхэнэй үмэнэ табигдаад байһан зорилгонуудтай нягтаар холбожо ябуулхын тулада һуралсалай энэ ябажа байгаа жэлһээ эхилэн манай кадрнуудай экономическа эрдэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинууд анхаралаа ехээр табидаг боложо байна. Кударын, Кяхтын аймагуудта, сэмбын фабрикада, ПВЗ-дэ, тодорхой экономико шудалха хэрэг муу бэшээр эмхидхэгдэһэн байна. Гэбэшье, ажал болон зөөри хэрэгсэл багаар гаргашалаад, эдлүүриин 100 гектар бүхэнһөө ехэ продукци абадаг болохо тушаа колхозуудта, совхозуудта өөдтэй юумэ хэгдээдүй байна. Политэкономи шудалха кружогуудые хүтэлбэрилдэг пропагандистнуудта партийна комитедүүд шухала хэрэгтэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Пропагандистнуудай семинарнууд хаа хаанагүй теоретическэ дээдэ хэмжээндэ, тэрээндэ хабаадагшадта аша туһатайгаар үнгэргэгдэдэг болоодүй. Партийна комитедүүдэй түлөөлэгшэд, партийна эхин организациин секретарьнууд, мүн партбюрогой гэшүүд кружогуудай, политһургуулинуудай занятида байлсажа, пропагандистнуудта байра дээрэнь туһаламжа үшөөл багаар хүргэнэ.

Агуухэ уг зорилго тээшэ абаашаһан харгыемнай гэрэлтүүлжэ байһан марксистско-ленинскэ үзэл сурталые нэбтэрүүлхэ арюун һайхан хэрэгтэй ханалтагүйгөөр хандадаг, занятидаа мууса бэлэдхэдэг, хөөрэлдөө һонигүйгөөр үнгэргэдэг пропагандистнууд үшөөл бии байна.

Марксизм-ленинизмын удхашанар тухай гоё гоё үгэнүүдые хэлэдэг аад, агуухэ энэ һургаалые ажабайдалда бодотоор бэелүүлхэдэнь улад зондоо туһалдаггүй пропагандист һохор сагаанайшье сэнгүй, арад зондоо хүндэгүй хүн болохол. Манай пропагандистнууд марксистско-ленинскэ һургаалые, партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулхаһаа гадна, түрүү дүй дүршэл дэлгэрэнгыгээр тайлбарилха, тус тус предприятида, колхоздо энэ дүй дүршэлые хайшан гэжэ хэрэглэхэб гэһэн һайн зүбшэл үгэхэ зэргэтэй. Тиихын тулада пропагандист болбол марксистско-ленинскэ теориие һайнаар мэдэхэһээ гадна, тодорхой экономикын асуудалнуудые, ажал хэрэг өөһэдөө һайн мэдэхэ уялгатай.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Англи ошохоёо Москваһаа мордобо

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев Великобританиин Правительствын уряалаар апрелиин 14-дэ Москваһаа мордобо.

Советскэ Союзай Гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон Белорусска вокзал дээрэ Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, А. И. Кириченко, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Г. К. Жуков, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник, Н. И. Беляев, П. Н. Поспелов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. Н. Косыгин, В. А. Кучеренко, В. А. Малышев, В. В. Мацкевич, И. Ф. Тевосян, М. В. Хруничев, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Волков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор М. П. Тарасов, В. И. Козлов, Ю. И. Палецкис, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов, СССР-эй Министрнүүд С. Ф. Антонов, В. Г. Бакаев, Б. П. Бещев, Ф. Д. Вараксин, П. Н. Горемыкин, К. П. Горшенин, П. В. Дементьев, Н. П. Дудоров, Н. А. Дыгай, М. А. Евсеенко, В. П. Елютин, В. Г. Жаворонков, А. Н. Задемидко, А. Г. Зверев, В. П. Зотов, А. А. Ишков, В. Д. Калмыков, Е. Ф. Кожевников, И. К. Козюля, Л. Р. Корниец, А. К. Кортунов, А. И. Костоусов, М. А. Лесечко, И. А. Лихачев, П. Ф. Ломако, Л. Г. Мельников, Н. Н. Миротворцев, Н. А. Михайлов, Г. М. Орлов, Д. В. Павлов, Н. С. Рыжов, И. Т. Скиданенко, Н. И. Строкин, С. М. Тихомиров, З. А. Шашков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. М. Пегов, СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, Советскэ Союзай Маршалнууд С. С. Бирюзов, И. С. Конев, Р. Я. Малиновский, К. А. Мерецков, К. С. Москаленко, В. Д. Соколовский, авиациин главна маршал П. Ф. Жигарев, армиин генерал И. А. Серов, ТАСС-эй Харюусалгата хүтэлбэрилэгшэ Н. Г. Пальгунов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын орлогшонор В. В. Кузнецов, В. С. Семенов, Н. Т. Федоренко, ажалшадай депутадуудай Московско городской Соведэй гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин орлогшо А. Ф. Горкин, СССР-эй МИД-эй Коллегиин гэшүүд Л. Ф. Ильичев, С. П. Козырев, М. А. Костылев, С. К. Царапкин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Протоколой Начальник Е. А. Тарабрин, СССР-эй МИД-эй Протокольно таһагые даагша Ф. Ф. Молочков, Москва городой комендант генерал-майор И. С. Колесников, бусад тусхайта хүнүүд, советскэ болон хариин гүрэнүүдэй журналистнууд мордохуулаа.

Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые Великобританиһаа СССР-тэ байдаг Саг зуурын Этигэмжэтэ бүрин эрхэтэ Министр, Советник, С. К. Парротт, Советскэ Союзда түлөөлэгдэһэн дипломатическа түлөөлэгшэдые Толгойлогшод мүн мордохуулалсаа.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев мордохуулагшадтай гараа шангаар барилсаһанайнгаа һүүлээр вагондо һууба. Поезд перронһоо аалиханаар ябажа эхилбэ. Сутларагшад гараа үргэжэ мордогшодые үдэшэнэ.

(ТАСС).

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Калининградта ерэбэ

КАЛИНИНГРАД. апрелиин 15. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущев Великобританиин Правительствын уряалаар Англи ошохо замдаа тусгаар поездоор мүнөөдэр 14 час 20 минутада Калининградта ерэбэ. СССР-эй Гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон вокзал дээрэ Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ ба Латвийска ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Т. Лацис, Латвиин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Я. Э. Калнверзин, Эстониин компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин, Литвагай компартии ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Ю. Снечкус, Литовско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Ю. Шумаускас, Эстонско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. А. Мюрисеп, армиин генерал А. В. Горбатов, адмирал А. Г. Головко, КПСС-эй Калининградска обкомой секретарьнууд В. Е. Чернышев, Н. С. Коновалов, Ф. В. Марков, В. Д. Кролевский, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ З. Ф. Слайковский, КПСС-эй Калининградска горкомой секретарь С. А. Бровкин, партиин обкомой болон горкомой бюрогой гэшүүд, ажалшадай депутадуудай областной ба городской Соведүүдэй депутадууд угтаа.

Вокзалай дэргэдэхи талмай дээрэ сугларһан городой олон мянган ажалшад парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалаа.

Удаань Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев ба тэдэнтэй хамта ябагшад машинада һуужа Балтийск тээшэ ябаба.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой город соогуур ябаһан бүхы замдань олон мянган хүнүүд халуунаар амаршалаа.

«Орджоникидзе» гэжэ крейсерэй байһан эрье. Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев ба тэдэнтэй хамта ябагшад крейсерэй палуба дээрэ гараба. Советскэ Союзай гимнын аялга зэдэлнэ. Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев матросууд болон офицернүүдтэй хөөрэлдэнэ. Удаань нүхэр Н. С. Хрущев крейсер дээрэһээ үдэшэгшэдэй урда тобшохон үгэ хэлэбэ.

— Дахин уулзатараа, — гэжэ нүхэр Хрущев үтынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

— Һайнаар тамархыетнай хүсэнэбди, — гэжэ тэрээндэ харюугай үгэнүүд сууряатана.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тугтай «Орджоникидзе» гэжэ крейсер 17.00 часта Балтийскһаа Портсмут шэглэн ябаба.

Һаалишан Долгор Жалсанова

Нютагай үүлтэрэй үнеэдһээ ехэ һү һаана

Долгор Ванчиковна һаалишанаар долоодохи жэлээ хүдэлмэрилжэ байна. Энэ хугасаа соо тэрэ үнеэдые харууһалха, эдеэлүүлхэ талаар ехэхэн дүй дүршэлтэй болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй 14 үнеэнэй туд бүриһөөнь дунда зэргээр 1576 литр һү һаажа, гансашье аймагай бэшэ, мүн республикын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ гаралсаһан байгаа.

Долгор Ванчиковна ямар аргаар һү ехээр һаанаб гэхэдэ, һү гарасынь, шэгнүүрэйнь зэргээр үнеэдые эдеэлүүлнэ, һайнаар, зүбөөр һаана. Энэ түрүү һаалишан үнеэдые мүн шадажа һааха хэрэгтэй гэжэ ходо хэлэдэг. Нүхэр Жалсанова хаража байһан үнеэдэйнгээ зан абариие һайнаар мэдэдэг, тиигэжэ тус бүридэнь ондо ондоогоор хандадаг байна. Үнеэдэйнгээ һайнаар эбилхын тулада тэрэ дэлэнгыень эльбэжэ, массаж хэжэ байдаг.

Ажахын энэ жэлэй үнгэрэгшэ һаранууд соо Долгор Жалсанова үнеэн бүриһөө 856 литр һү һаажа, Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад соо эгээл һайн амжалта туйлаба. Мүнөө жэлдэ тэрэ даажа байһан үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 литр һү һааха социалистическэ уялга абанхай.

Фотонь **А. Мантаевай**, текстнь **Д. Болхоевой.**

Трактористнуудай ажалай шэнэ нормо

Тракторна гол хүдэлмэриин талаар трактористнуудай ажалай шэнэ нормые РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерство баталаа. Область, хизаар болон автономно-республика бүхэндэ тусгаар нормонууд тогтоогдоо. Эдэ нормонуудай үндэһөөр нютагай хүдөө ажахын органууд газарай хүрьһые, үндэр, набтарыень, газарай участогуудай хэмжээе, МТС-тэ ажалай бүтээсын хэр ехэ болгогдоһые хараадаа абан, МТС бүхэндэ тусгаар нормонуудые тогтоохо ёһотой.

МТС-үүдэй директорнүүд хадаа тракторнууд болон прицепной машинануудые, ямар нэгэн участогта хүдэлмэрилхэ эрхэ байдалые хараадаа абан газарай адлирхуу участогуудай талаар, нормонуудые 25 процентээр дээшэ гү, али доошоо байхаар тодорхойлхо ёһотой. Гадна, хадын ташалангуудта, шулуутай участогуудта хүдэлмэрилдэг трактористнуудай нормые доошолуулха эрхэ МТС-үүдэй директорнүүдтэ олгогдоно.

Бүхы тракористнуудай халаанайнгаа нормонуудые үлүүлэн дүүргэлгэдэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулгада, өөрынь үные химдаруулгада туһалхаар эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ-ябуулгануудые тракторна бригада бүхэндэ зохёохыень МТС-үүдтэ дурадхагдаа.

(ТАСС).

В. И. Ленинэй түрэһөөр 86 жэлэй ойдо бэлэдхэл

...Республикымнай ажалшад бүхы ...етскэ хүнүүдтэй хамта В. И. Ле...й түрэһөөр 86 жэлэй ойе үргэ... тэмдэглэхын түлөө бэлэдхэл ... байна. В. И. Ленинэй ажабай... ажал-ябуулга тухай, эгүүри... мүнхэ Ленинэй һургаалай ... дэлхэй дээрэ хүгжэн бадар... байһан тухай, Комму...истическэ партиин ударидалгаар ...етскэ арадай туйлаһан түүхэтэ ...алтанууд тухай ажалшадай ...а хөөрэлдөөнүүдые агитатор... үнгэргэжэ эхилбэ.

...Партиин горкомой, райкомой ...оркүүд, политическэ ба научна ... дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна об...ын гэшүүд городой ажалшад... партийна байдалай ленинскэ ёһо гуримууд тухай, хоёр системын амгалан ёһоор зэргэ оршон байха тухай ленинскэ һургаал тухай лекцинүүдые уншана.

Городой дунда ба дээдэ һургуулинуудта дэлхэйн пролетариадай вождь агуухэ Ленинэй ажал-ябуулгада зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд һонирхолтойгоор үнгэргэгдэнэ. Мүн В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал-ябуулга тодорхойгоор харуулһан зурагай монтажууд болон номой выставкэнүүд эмхидхэгдэнэ.

Партиин горкомой, ПВЗ-гэй парткомой ба бусад библиотекэнүүдтэ В. И. Ленинэй ажабайдалые, ажал-ябуулгые харуулһан зурагай монтажууд гоё һайханаар шэмэглэн хэгдэнхэй.

Дутуунуудаа дары усадхыт, прибайкалиинхид!

Прибайкальска аймагай колхозууд тарилгые хаһа саг соонь үнгэргэжэ, 1956 ондо гектар бүриһөө 11,5 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абахаар шиидэнхэй.

Теэд аймагай колхозууд хабарайнгаа тарилгада бэлэдхэлые тон ехээр унжагайруулжа байна. Олонхи колхозууд үрэһэ хүрэнгөө дүүрэн хаажа, тарилгын шанарта хүргэжэ шадаагүй байһаар. Мүнөө аймаг дотор үрэһэ хаалга ехэнхидээ дүүргэгдээшье һаа, зарим колхозуудта хааһан үрэһэниинь шиигтэй, холисо ехэтэй байна. Теэд, үрэһөө һайнаар сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ тушаа аймагай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абанагүй.

Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 2600 гаран центнер үрэһэ хаагаа. Теэд тэрэнэйнь 1700 гаран центнерынь мүнөө хүрэтэр тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байһаар. Энэ колхоздо үрэһээ хоёрдохёо сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэгдэнэгүй. «Путь к коммунизму» колхоз бүри муу байдалтай. Эндэ хаагдаһан үрэһэниинь сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Мүн «Заветы Ильича» колхоз иимэрхүү байдалтай. Энэ колхоздо 2360 центнер үрэһэнэйнь хахадһаа үлүүтэйнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байна. Аймаг соо иимэ байдалтай колхозууд олон.

Гэхэтэй хамта, аймагай колхозуудта хартаабха, овощь тарижа, баян ургаса абахын түлөө хүсэд оролдолго гаргагданагүй. Аймаг соо хартаабхын үрэһэ дутуутай колхозууд олон. Мүнөө Чкаловай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудһаа бэшэниинь хартаабхын үрэһэ хаажа дүүргээгүй байна. Илангаяа Маленковой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Козило), «Путь к коммунизму» (түрүүлэгшэнь нүхэр Агафонов) колхозууд хартаабхын 1000—1000 гаран центнер үрэһэ дутуутай. Эдэ колхозууд хартаабхын үрэһэ олохо аргатай аад, хэмжээ абанагүй.

Маленковой нэрэмжэтэ, «Путь к коммунизму» колхозууд энэ жэлдэ гектар бүриһөө хартаабхын 150 центнер, овощиин 125—130 центнерһээ доошо бэшэ ургаса абаха уялга абаһан юм. Теэд энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө юушье хэнэгүй. Хартаабха, овощь тариха участогуудта наг шэбхэ багаар гаргаа. Мүнөө парнигуудтаа тарилга хэхэ ёһотой аад, тэдэнь хүсэд бэлэн болгогдоогүй, горшоогхонуудшье хүсэд хүрэхөөр хэгдээгүй байна. «Путь к коммунизму» колхоздо 245 мянган горшоогхонууд хэгдэхэ аад, арай гэжэ 30 мянганиинь хэгдээ. Гадна, Хрущевой, Чкаловай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд горшоогхонуудые хэжэ эхилээдүй.

Энэ жэлдэ аймагай колхозууд кукуруза ехээр тарижа, малдаа шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхэ ёһотой. Теэд мүнөө кукурузын баян ургаса абаха тушаа өөдтэй юумэ хэгдэнэгүй. Зарим колхозууд кукуруза ургуулха звенонуудые бии болгообди гэжэ миил саарһан дээрэ бэшэжэрхёод, бодото дээрээ звенонуудые бүридхөөгүй, мүн кукуруза тарилгын агротехникэ шудалха кружогуудыешье эмхидхээгүй байһаар.

Жэшээнь, Маленковой, Хрущевой нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта кукуруза тариха, баян ургаса ургуулха тушаа колхозниигуудай һуралсал муугаар үнгэргэгдэнэ. Заримдаа заняти үнгэргэгдэбэшье, бодото ажалтай холбогдоногүй. Олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд хура бороогой ороол һаа, кукурузын баян ургаса абахабди гэлсээд лэ, саг үнгэргэжэ байдаг.

Прибайкальска аймаг город шадарай аймаг гээшэ. Тиимэһээ хартаабха, овощиин ургаса ехээр абажа, городой ажалшадые хангаха аргатай. Хэрбээ хура бороодо найдаад лэ, баян ургаса абахын түлөө ёһотой тэмсэл хээгүй һаа, һайн ургаса абахабди гэжэ найдахын аргагүй бшуу. Тиимэһээ мүнөө хабарай тарилгын газаа орожо ерээд байхада, эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон МТС-эй мэргэжэлтэд мигин саг үнгэргэжэ байнгүйгөөр, бии байгаа дутагдалнуудаа дары усадхажа, хабарай тарилгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха ёһотой.

В. Михайлов.

ЗУРГААДАХИ ТАБАНЖЭЛЭЙ БАРИЛГА

БРАТСКА ГЭС-эй БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Братск тосхоной домог

Ангара мүрэнэй хүүюур шадархи бүглүү ой тайга соо оршодог Братск тосхон жэл—хоёр жэлэй саада тээ миин лэ юрын багахан тосхон байһан юм. Мүнөө энэ тосхон совет-

скэ хүн бүхэнэй дура хүсэлые татадаг, бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой.

Гурбан зуу гаран жэлэй саада тээ байгуулагдаһан энэ бишыхан тосхон өөрын түүхэ домогтой юм. 1631 ондо Енисейскһээ эльгээгдэһэн хасагуудай отряд (ударидагшань атаман Максим Перфильев), Ангара мүрэнэй баруун эрьедэ тогтожо, Братск острог (хэрэм) байгуулһан байгаа. Байгуулагдаһанһаа хойшо Ока мүрэнэй адагта оло дахин нүүлгэгдэһэн Братск 1654 ондо анханайнгаа һуурида тогтожоһон байгаа. Тэрэ үеын Братск тосхонһоо бишыхан 2 модон башни үлөө. XVI зуун жэлэй архитектурна түхэлөөр баригдаһан эдэ башнинууд, үмхирэнгүй һайн зангаараа үлэһэн байна. Түүхэтэ, архитектурна памятник туладаа эдэ хоёр башнинууд нютагай советскэ органуудай хиналтада үгтэнхэй.

Арбан долоодохи зуун жэлэй хоёрдохи хахадта Братск острогто таряашад нүүжэ эхилһэн юм. 1696 ондо ород таряашад бурядууд, хасагуудтай нэгэдэжэ, острогые эрхилэгшэ Кафтыревта эсэргүү тэмсэл ябуулһан байна. Буһалгаа үүсхэгшэд хэрзэгы дошхон Кафтыревые үлдэжэ, ородууд болон бурядуудһаа шэнэ албан газар һунгаһан байгаа. Буһалгаа хэгшэд уданшьегүй дарагдажа, хүтэлбэрилэгшэдынь саазалагдаһан юм. Бүглүү ой тайга соохи Братск тосхоной ажалшад имагтал Октябрьска революциһаа хойшо эрхэ сүлөөтэй болоо. Советскэ засагай жэлнүүдтэ энэ тосхоной ажабайдалда туйлай ехэ хубилалта болоһон байна. Хонжоо наймаашад болон попуудта дарлагдажа байһан тосхоной ажалшад мүнөө баян шадалтай, культурна ажаһуудалтай болонхой. Советскэ засагай жэлнүүдтэ эндэ загаһа, тоһо буйлуулгын заводууд, халтар хара үнэгэ үсхэбэрилгын питомник, 2 кинотеатр, культурын байшан, библиотекэ, эхин, дунда һургуули, хүүгэдэй садууд болон яслинууд баригдаа. Братск һая болотор Иркутска областьдохи юрын районой центр байһанаа РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ жэлдэ гаргаһан Указай ёһоор город болгогдоо. Братск шадар туйлай ехэ промышленна предприятинууд баригдаха юм. Эдэ предприятинууд дэлхэй дээрэхи эгээн томо Братска ГЭС-эй химдахан электроэнерги хэрэглэхэ болоно.

Хүсэ ехэтэ ГЭС болохо

Манай үргэн уужам ороной газар дээрэ, хаа хаанагүй асари ехэ барилга хэгдэжэ байна.

Ороноо саашадань электрификацилһада парти, правительство туйлай ехэ анхарал хандуулна. Тиимэһээ оромнай электроэнерги үйлэдбэридгын талаар һүүлэй үедэ шилээд ехэ амжалта туйлаа. Хэрбээ хаанта Россин бүхы электростанцинуудай жэл соо 5 миллиард киловаттчас электроэнерги үйлэдбэрилдэг байгаа һаа, манай советскэ электростанцинууд 1955 ондо 166 миллиард киловаттчас электроэнерги үйлэдбэрилөө. 1960 оной эсэстэ манай орондо 320 миллиард киловаттчас электроэнерги үйлэдбэрилэгдэдэг болохо юм.

Зургаадахи табанжэлдэ ороноо электрификацилха асари ехэ түсэб дотор Сибирь ехэ һуури эзэлнэ. Ангара, Енисей мүрэнүүдэй барагдашагүй ехэ хүсые ашаглаха тушаа хүдэлмэри эхилээд, түлэг дундаа ябажа байна. Ангара мүрэн дээрэ баригдаһан түрүүшын ГЭС болохо Иркутска гидроэлектростанци энэ жэлэй май һарада промышленна ток үгэжэ эхилхэнь. 660 киловаттчас хүсэтэй энэ электростанциин ашаглагдажа эхилхэдэ алюминиин, горнорудна, химическэ, мүн бусадшье промышленность хүгжөөгдэхэ, Ангара мүрэн дээрэ баригдаха электростанцинуудые энергеэр хангаха юм. Иркутскһаа Братск хүрэтэр электродамжуулгын линиин татагдажа дүүрэхэдэ, Иркутска ГЭС 1957 онһоо Братска ГЭС-эй барилгада жэл соо 100 мянган киловаттчас электроэнерги үгэдэг болохо.

Жэл соо 3 миллион 200 мянган киловатт электроэнерги үйлэдбэрилхэ ёрээдүйн Братска ГЭС дэлхэй дээрэхи эгээн томо электростанци болохо юм. Энэ электростанциин хүсэн Куйбышевска, Сталинградска ГЭС-үүдэй хүсэнтэй адли болохо. Братска ГЭС-эй үйлэдбэрилхэ энергидэл адли энергиие абахын тула тепловой электростанцинуудта жэл соо 20 миллион тонно нүүрһэн галдагдаха болоно. ГЭС-эй хүсые нэгэ иимэ һонирхолтой жэшээтэй сасуулжа болохо байна. Энэ асари ехэ электростанци 140 миллион хүнэй гараар хэхэ ажалые бүтээхэ юм. Иимэ хүсэ ехэтэй Братска ГЭС тон орёо нарин түхеэрэлгэнүүдээр хангагдаха байна. Тус бүридөө 200—250 мянган киловатт хүсэтэй, 3 мянган тонно шэгнүүртэй 16 агрегат электростанцида тодхогдохо юм.

Электростанци барихада Братск шадархи хүүюур угаа зохид газар юм. Байгал далайһаа 800 километртэ урдан ерэһэн Ангарай уһан хоорондоо 800 метр зайтай Падунай хабшал соогуур гарахадаа, урадхалаа туйлай ехээр түргэдхэдэг байна. Энэ хабшал соогуур секунда бүри 3 мянган кубометр уһан урдан гарана. Падунай хабшал шадархи уһанай оёорынь туйлай хатуу диабаз шулуунһаа бүридэнхэй юм. Иимэ диабаз шулуун асари ехэ барилгын эрхим фундамент боложо үгэхэ байна. Хэдэн зуун жэлэй саада тээ газарай хүрьһэнэй гантаха үедэ диабазова шулуун дороһоо ехээр гаража хүрэһэн байгаа. Сибириин үргэн уужам тала дайдаар тараһан энэ үнэтэ материалые хайлуулан хэрэглэбэл, манай ороной бүхы түмэр замые шпалаар хангажа болохо юм. Диабазаар шахта соохи тулгуури болон бусад материалнуудые хэжэ болохо байна.

Гидроэлектростанциин гол барилгаһаа гадна, эндэ ГЭС-эй байшан, ехэ хаалта, водохранилищи баригдаха юм. Братска шадархи водохранилищиин уһаар дүүрэхэдэ 570-аад километрын далай тогтожо, Братскһаа Усолье-Сибирский хүрэтэр нэмжыхэ болоно. Ерээдүйн далайгаар Братскһаа Байгал хүрэтэр пароходууд ябадаг болохо. Зуугаад метр гүнзэгытэй, 180 миллиард кубометр уһа баттааха энэ далай дэлхэй дээрэхи эгээл ехэ водохранилищи болохо байна.

...Ангара мүрэн. Үбгэн буурал Байгалай ори ганса басаган гэжэ нэрлэгдэдэг энэ мүрэн арадай түүжа домог соо хэды урин зохидоор хэлэгдэдэг бэ. Дошхон огсом энэ мүрэнэй эршэ хүсые арадай аша туһада хэрэглэхэ тухайда манай үбгэ эсэгэнэр үни сагһаа хойшо хэлсэдэг һэн. Үбгэ эсэгэнэрэймнай энэ һанал бодол имагтал советскэ засагай жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэжэ байна.

Байгалһаа эхи абаһан энэ хүсэтэ мүрэн эршэтэ долгиёо мэлмэрүүлһээр, найман зуун модо урдажа, Братск шадархи Падунай хүүюуртэ туласа ерэхэдээ, хүсэеэ бүри ехээр шангадан, Падунай хабшал соогуур шууян хүүен урдан гарадаг. Бэедээ хэмжээлэшэгүй ехэ хүсэ багтааһан энэ мүрэн уһаяа холын хойто мүльһэн далай руу ямаршье аша туһагүй эльгээжэл, эльгээжэл байгаа.

Коммунистическэ партиин хүсэл зоригоор эгээл эндэ, Братск шадар, дэлхэй дээрэхи эгээн томо электростанци баригдахань. Ангара мүрэн дээрэхи хоёрдохи электростанциин асари ехэ барилгада нёдондо оронойнмнай зүг бүхэнһөө дүй дүршэлтэй барилгашад олоороо ерэжэ эхилэнхэй. Барилгада анха түрүүн ерээшэд туйлай ехэ бэрхэшээлтэй эрхэ байдалда ажаллаха баатай болсо һэн. Богонихон болзор соо гэр байра бариха, уһа намаг, бүтүү ой тайга соогуур харгы татаха, хамһабариин элдэб ажахынуудые байгуулхэ зайлашагүй шухала зорилго барилгашадай үмэнэ табигдаһан байгаа. Энэ зорилгоёо барилгашад амжалтатайгаар дүүргэжэ байча. Братск шадар богонихон болзор соо наяад километртэ шоссейнэ харгы, 48 километртэ түмэр зам татагдаһан байна. Байрын олон гэрнүүд, магазин, столово, һургуули, баня гэхэ мэтэ культурно-ажаһуудалай бусадшье барилганууд баригдаа.

Братск шадар мүнөө танигдахаар бэшэ болоо. Хуушан Братскһаа шэнэ Братск хүрэтэр татагдаһан дардам шоссе харгыгаар «МАЗ», «ЯАЗ» маркын машинанууд зай сүлөөгүй гүйлдэнэ.

Хуушан Братск тосхон. Советскэ засагай жэлнүүдтэ болбосон түхэлтэй болгогдоһон энэ юрын тосхоной станци дээрэ түрүүшынхеэ ерэһэн хүнэй нюдэндэ һонирхолтой зураг харагдаха. Ороной зүг бүхэнһөө түмэр замаар ерэһэн элдэб орёо оньһон машинанууд станциин талмайе дүүргэнхэй.

***

...Хабарай нэгэтэ үглөөгүүр һэн. Хуушан Братскһаа гараһан «Москвич» машина шэнэ Братск ошоһон гаргыгаар шуумайна. «Огни Ангары» гэжэ газетын редактор М. И. Совенко сугтаа һуужа ябаһан нүхэртэеэ ехэл ханамжатайгаар хөөрэлдэнэ.

—Манай ябажа байһан энэ харгые барихын тула барилгашад хэды ехэ хүсэ гаргаа гээшэб,—гэжэ нүхэр Совенко хажуудахи нүхэртөө хөөрэнэ.

—Харагты даа, энэ шулуун хабсагай соогуур татагдаһан харгые,—гэжэ нүхэр Совенко хургаараа зааха зуураа, барилгын яажа хэгдэһые нүгөөдэдөө тодорхойлон ойлгуулна.

Үнэхөөрөөшье энэ харгы хэхын тула барилгашад зундаа уһа намаг соогуур, үбэлэй янгинама хүйтэндэ эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаа. Харгын хоёр талаар зурыһан янза бүриин модод машинын түргэн гүйдэлдэ жэрэлзэн үлэнэ. Нүхэр Совенкын хөөрөөгөө үшөө дүүргэжэ үрдеэдүйдэ, «Москвич» машина «Ногоон городые» алад гаража, Падунай хабшалда туласа ерэбэ.

Мүрэнэй зүүн, баруун эрьеэр, хабсагай доогуур, ашаанай машинанууд забда сүлөөгүй гүйлдэнэ. Үе үе болоод лэ шэхэ дүлиирмэ абяан гаража, хабсагайн оройһоо обоо хүбөө шулуун хэмхэрэн унана.

—Тээ тэрэ, хабсагайн оройдо байһан хэдэн хүниие харана бээзт. Эдэнэр Васильевай бригадынхид гээшэ. Хабсагай тэһэлхэеэ бэлэдхэжэ байна,—гэжэ барилгын участогай начальник нүхэр Борисов манда ойлгуулба.

Эгсэ өөдөө гараһан сабшамал хабсагайн хажуугаар Навожиловай бригадынхидта ошохо зуураа, Валентин Павлович Борисов эндэ хэгдэжэ байһан ажал тухай тодорхойгоор хөөрэбэ.

—Энэ хабшалда,—гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлнэ,—хаалта барихын урда тээ хабсагайн хоёр хажуугаар уһанай нюрууһаа 8 метр үндэр, 15 метр үргэнтэй харгы бариха шухала. Тиигээгүй һаа хаалта бариха үедэ энээгүүр элдэб материалнуудые асархын аргагүй байха һэн. Иимэ харгые барихын тула мүрэнэй хоёр эрьедэхи хабсагайһаа олон зуун кубометр шулуу хэмхэлэн унагааха хэрэгтэй. Гансахан энэ жэлдэ хабсагайһаа 400 мянган кубометр шулуун бутаргагдаха юм.

Хэрбээ иимэ харгын хэгдээгүй һаа, плотиные бариха үедэ автомашинанууд тойруу харгыгаар ябажа, хэмжээлэшэгүй ехэ бензин галдаха байгаа.

— Мүнөө хабсагайн юундэ тэһэлэгдэжэ байһаниинь эли болобо бээзэ,—гэжэ нүхэр Борисов хөөрөөгөө дүүргээд, машинаһаа буужа, Навожиловай бригадынхид тээшэ ошобо.

Василий Васильевич Навожиловай бригадынхид харгы барилгашадай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Нүхэр Навожилов эндэ ерэхынгээ урда тээ Верхне-Свирскэ ГЭС-эй барилга дээрэ ажаллажа, ехэхэн дүй дүршэлтэй болоһон юм.

—Манай бригада богонихон болзор соо ехэшэг ажал хээ. Хүшэр хүндэ эрхэ байдалда уһа намаг, ой тайга соогуур 70 гаран километртэ шоссе барижа, XX съездые угтаа һэмди,—гэжэ нүхэр Навожилов хөөрэнэ.

Навожиловай бригадынхидһаа холо бэшэ газарта экскаваторщик Павел Спиридонович Окулов ажалладаг. «МАЗ» маркын томо томо автосамосвалнуудай экскаваторта забда залигүй ерэжэ байхые харахада, машинистын али зэргэ түргөөр ажаллажа байһые тухайлхаар байба.

Харгын начальник нүхэр Борисов сүлөөгүй ажаллажа байһан машинист тээшэ зааха зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Энэ манай эрхим экскаваторщик гээшэ. Павел Спиридонович һаяшаг машинистын туһалагша байһанаа мүнөө машинист болоод үдэр бүри нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ. Нүхэр Окулов мүнөөдэр 117 кубометр хайр шулуу ашаалхын орондо, 232 кубометр ашаалаа. Халаанайнь дүүрэтэр үшөө час хахадай саг үлөө. Энэ үе соо үшөөл олохон кубометр ашаалагдаха. Павел Спиридоновичтал адляар ажалладаг машинистнууд манай барилгада олон.

Эгээл эндэ хоёр хабсагайн уулзуурта ГЭС-эй гол барилга хэгдэхээр хараалагдана. Хоорондоо оройдоол 800 метрын зайтай хабшал соогуур шуумайн гараһан хүсэтэ мүрэнэй уһые хаахын тула угаа ехэ плотина баригдаха юм. Плотинын баригдажа дүүрэхэдэ эндэ хүсэ ехэтэ 16 турбинанууд эрьелдэжэ эхилхэ. Иркутскһаа татагдажа байһан электролиниин 1957 ондо дүүрэхэдэ плотина барилгын гол хүдэлмэри эхилхэ байна. Хабсагайн хажуугаар баритдажа байһан харгы тэрэ үедэ сүм дүүргэгдэхэ.

Эндэхи хүдэлмэришэдэй баатарлиг ажалтай удаан саг соо танилсаһанайнгаа һүүлээр «Ногоон город» руу шэглээ һэмди. Тэнгэриин дуун мэтэ хабсагайн тэһэрээнэй шанга абяан «Ногоон город» ошохо замдамнай удаан саг соо дуулдажа байгаа һэн.

***

«Ногоон город». Падунай хабшалһаа холо бэшэ газарта оршодог энэ залуу город иимэ нэрэтэй дэмы болоогүй юм. Үдэр бүри нэмэжэ байһан барилгашадые болбосон түхэлтэй байраар ойро зуура хангахын аргагүй дээрэһээ эндэ дулаан палатканууд олоор татагдаа. Эдэ палаткануудһаа бүридэһэн тосхондо «Ногоон город» гэжэ нэрэ үгтөө. Эндэ гансашье барилгашад ажаһуудаг бэшэ, харин барилгын элдэб управленинүүд байрладаг. Барилгын-монтажна управлениин байшангай дэргэдэ машинаа зогсоожо, гэртэ ороходомнай дунда зэргын бэетэй нэгэ эхэнэр маниие хүндэтэйгөөр угтаба. Энэ эхэнэр Падунай барилгын-монтажна управлениин техническэ таһагай начальнигай уялга дүүргэдэг байба. Анастасия Михайловна Саламатова стол дээрэ ехэ карта дэлгээжэ, Братск шадар хэгдэхэ туйлай ехэ барилга тухай хөөрэбэ.

— Ехэ электростанци барихын тула, тусхайлан хэлэбэл, хамһабариин элдэб ажахынуудые байгуулха хэрэгтэй. Тиимэһээ Братск шадар бетонно, модо хюрөөдэлгын заводууд, автогаражууд, мастерскойнууд болон бусад предприятинууд баригдаха юм.

Управлениин байшанһаа гарахадамнай үдэшэ орой болоһон байба. «Ногоон городой» электрын галнууд аниб аниб гэлдэн. далайн эрьедэ тогтоһон пароходуудай галнуудые һануулан байгаа һэн.

С. Граховский, манай тусхай корр.

Барилгашадай түрүү отряд

Падунай барилгын-монтажна управлениин коллектив дүй дүршэлтэй болоһон эрхим хүнүүдһээ бүридэнхэй юм. Эдэнэрэй олонхинь ороной томо томо электростанцинуудта: Камска, Горьковско, Куйбышевска, бусадшье электростанцинуудта ажаллажа байһанаа ерээ. Хабсаргагшад үбэлэй шэрүүн хүйтэн сагта, богонихон болзор соо 5 километртэ водопровод, уһа бүлэдэг насосно станци баряа. Нүхэд Севериков, Филиппов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригада 200 автомашинын багтаха автобаза, тракторна автобаза, заһабарилгын-механическа мастерскойнууд болон бусад предприятинуудые тон богони болзор соо хабсаргаа. Лунев, Менькин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд больницада, баня, телефонно станци болон механическа мастерскойнуудта паровой котёлнууд болон радиаторнуудые болзорһоонь урид тодхоо. Хабсаргагшадай үмэнэ энэ жэлдэ туйлай ехэ зорилго табигданхай. Эдэнэр столярна цехтэ, түмэр-бетонно конструкцинуудые бүтээхэ цехтэ, тэрэшэлэн хэдэ хэдэн барилгын гэрнүүдтэ паровой котёл, радиаторнуудые тодхохо юм.

Хабсаргагшадай дунда дэлгэр мүрысөөндэ Алексей Матвеевич Т... ба гэгшын хүтэлбэрилдэг бри... түрүүлжэ ябана.

— Модоной заводой түхеэрэ...

нүүдые бүхыдэнь хабсаргажа, ма... бригада түрүүшынгээ ехэ амжа... туйлаа, — гэжэ нүхэр Торба хөө...нэ.

Тайга соо...

Хуушан Братск тосхонһоо баруун хойшоо шэглэһэн шоссе харгыгаар 30 гаран километр ябаад байхада шэнэ шэнэ модон гэрнүүд харагдажа эхилдэг. Падунай хүүюурһээ холо бэшэ газарта, Ангарай эрьедэ баригдаһан эдэ гэрнүүд ГЭС-эй баригдахада далайн оёор болохо юм. Энэ тосхоной баруугаар хойшо урагшаа зурыһан багашаг дабаа дабаад, ойн соорхойдо гарахада, барилгын талмай нэмжыдэг. Хэдэн үйлсэ боложо зурыһан үндэр сагаан байшангуудай, эндэ тэндэ бодхоогдо... крануудай жэрылдэн байхань ...нирхомоор.

Эхи захагүй барилгын энэ т... май дээгүүр ябаһан хүнэй шэхэ... хюрөөгэй ханхинаан, моторнуу... таршаганаан үдэршье, һүнишье ... хадаггүй. Эгээл эндэ, ерээд... Братск городто, жэлэй саада тээ ...нэй ябашагүй бүтүү тужа та... һалхинда шууяжа байһан юм.

Хүсэ ехэтэ компрессорнууд, тр...торнууд, бульдозернууд, мүн бус...шье техникэ барилгын талма... үдэр бүри ерэжэл ерэжэл бай... Барилгашад энэ баян техникые ... бөөр ашаглан. шанар һайнтай, ...нэй ажаһуухада таатай зохид ... нүүдые барихын түлөө бүхы ор...долго гаргана.

— Гэрнүүдые барихадаа хү... гомдохогүйгөөр, шанар һайн... таатай зохидоор баринабди, — г... барилгын бригадын бригадир нү... Козлов хөөрэнэ. — Ямар нэгэн ... хэрэйнгөө шанар муутайгаар ба... һаань, суглаан дээрэ шүүмжэл...

Типовой проектын ёһоор бари... жа байһан хоёр дабхар модон ... нүүд ууралаар дулаасуулагда... уһаар хангагдаха юм. Гэрэй хаж... гаар үрэ жэмэстэ модод һуулга... ха байна.

Гараскинай бригада

Центральна котельнын барилгые шанха дээрэһээнь хараха болоо һаа, ямар нэгэ туйлай ехэ корабль мэтээр үзэгдэдэг. Энэ котельнэ баригдажа дүүрээд байхадаа 200 автомашинын багтаха автобазые, заһабарилгын-механическа мастерскойнуудые, тракторна парк болон модоной заводые, тэрэшэлэн барилгын олон тоото гэрнүүдые ууралаар хангаха юм. Эндэ тодхогдохо хоёр котелынь час соо тус бүридөө 4 тонно уурал гаргаха хүсэтэй. Котельнэдэхи орёо нарин түхеэрэлгэнүүдынь кочегарнуудай хүдэлмэрилхэ условиие нилээд хүнгэдхэхэ, ажалайнь бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ байна.

Энэ барилга дээрэ ажаллажа байһан хүдэлмэришэд харюусалгаяа хүсэд мэдэржэ, котельные богони саг соо ашаглалгада оруулха, хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулха уялга абаад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

А. А. Гараскинай хүтэлбэрилдэг бригадынхид түхеэрэлгэнүүдые хабсаргагшадай дунда түрүү һуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр партиин XX съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад, эдэбхи үүсхэлээ бүри ехээр дээшэлүүлээ. Антон Владимиро... Садоха гэгшын хүтэлбэрилдэг б... гадынхид Гараскинай бригадын...

һаа мүн лэ гээгдэнэгүй. Эдэнэр һ... бүриингөө даалгабариие 2 да... үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Плотинын хажуугаар хэгдэхэ харгы барилга. Энэ ажалладаг экскаваторщигууд Зубков, Москаленко, Окулов гэгшэд удаадаг рейгоо даалгабарине сaг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэ. 2. Харгы барилга дээрэ ажалладаг бригадын бригадир Василий Васильевич Навожилов. Нүхэр Навожиловай хүтэлбэрилдэг бригада һүүлэй 3 һарын турша соо даалгабарияа хоёр дахин үлүүлэн дүүргэнэ. 3. Электро-гагнуурша Александр Семенович Максимов. Центральна котельнын барилга дээрэ ажалладаг барилгашадай дунда түрүү һуури эзэлнэ. 4. Барилгашадһаа бүридэһэн уранһайханай самодеятельностиин драматическа кружок Луговскойн «Баранчук һэрибэ» гэһэн комеди табижа байна. Зүүн гарһаа (зүүн гарһаа) хүдэлмэришэн В. А. Шпаковская, шофер И. В. Федоров, ... Л. С. Строгая, модоно дархан, драматическа кружогой хүтэлбэрилэгшэ Л. С. Сакаренко.

С. Граховскиин зураг.

…УХАРШЭБЭРЭЙ АЙМАГТА

МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

…һү һаалгые дээшэлүүлхын …дөө дэлгэрһэн социалистиче… мүрысөөндэ «Коммунизм» …лхоз аймаг соогоо түрүү һуу…зэлһээр. Тус колхоздо ажа…н жэлэй түрүүшын хахадай …гүүдээр дунда зэргээр үнеэн …риһөө 525 литр һүн һаагдаба. …лхозой эрхим һаалишан Е. …дорова үнеэн бүриһөө 817 …тр һү һааһан байна. Һаали…д Т. Чернышева, А. Кузнецо…, А. Кожемякина ба А. Бра…ькова үнеэн бүриһөө 700—…0 литр һү һаагаа.

Тус колхоз һү һаалгые ямар …аар дээшэлүүлнэб гэхэдэ, …э һаалишадай ба малшадай …да социалистическэ мүры…н һайнаар эмхидхэгдэнхэй, …нэй дүнгүүд хододоо гар…ажа байдаг.

…ХАЙНУУДЫЕ ШАХАНА

Воронежско областиин хү…ажахын хүдэлмэрилэгшэ…дэшээгээр. Ленинэй нэрэм…э колхозой гэшүүд социа…тическэ мүрысөөндэ орол…он байна. Тэдэнэр байгша …й туршада хамта 860 цент…э шэгнүүртэй 1020 толгой …й шахажа, гүрэндөө ту…ха гэһэн уялга абаа һэн. …ань үнгэрэгшэ жэлэйхитэй …үлхэдэ 4 дахин ехэ боло…

Абаһан социалистическэ уял…а бэелүүлэн, энэ колхоз тус …дөө дунда зэргээр 107 ки…рамм шэгнүүртэй 72 гахай …ндэ тушаагаа. Мүн энэ һа…н һүүл багаар 80 гахай гү…дэ тушаагдаха юм.

…ОНИНОЙ ТҮРҮҮ ОТАРА

Нүхэр Богомазовай даадаг …иной отара «Гигант» кол… соогоо түрүү һуури эзэлнэ. …отарынхид хонидоо тобир…ганаар, гарзада оруулан…гөөр ондо оруулжа байна. …нөө 750 эхэ хонин бүриһөө …0 хурьган абтаа. Тэдэнь ко…рно-базова аргаар түлжүү…дэнэ.

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭЭ

Аймсоведэй пүйсэдкомой …льтурын таһагай киномеха…гууд ажалшадта кино ха…лха 1956 оной түсэб болзор…нь урид, декабриин 5-да …ргэхэ гэһэн уялга абанхай … Киномеханигууд абаһан …гаяа һайнаар дүүргэжэ …йна. Энэ жэлэй түрүүшын …рталай түсэб 115,7 процент …ргэгдэбэ. Аймаг доторхи …оустановканууд нёдондо …лз һара бүри 24 —…сеанс табидаг һаа, мү… 30—40 сеанс табигдана. …рүү киномеханигууд Яньков, …ков, Филатов, Олейников …эбөө үлүүлэн дүүргэнэ.

М. Александров.

Шэнэ номууд

…нэй Бурят-Монголой номой … энэ жэлэй түрүүшын квар…оо 1956—1957 онуудай һурал… жэлдэ зорюулагдаһан шэнэ …удые олоор хэблэжэ гаргаба. … книготоргын базада иимэ …д абтаа гэбэл: М. Н. …ов—«Үзэглэл» бурят-монгол … дээрэ. Д. Д. Дугар-Жабон, … Богданова—«Түрэлхи хэлэн», …монгол эхин һургуулиин нэ… класста үзэхэ ном, бурят… хэлэн дээрэ. Г. А. Улаха… А. Олзоев— «Ород хэлэн» …-Монгол эхин һургуулиин нэ… классай учебник. М. Н. Име…— «Бурят-Монголой хэлэнэй …атика», нэгэдэхи часть, фоне… морфологи, долоон жэлэй …да һургуулиин 5, 6-дахи кла… үзэхэ учебник, бурят-монгол … дээрэ. Т. А. Бертагаев, М. Н. …ов, Д. Д. Дугар-Жабон—…-Монгол хэлэнэй граммати… хоёрдохи часть, синтаксис, до… жэлэй, дунда һургуулиин 6, … классуудта үзэхэ учебник, …монгол хэлэн дээрэ. А. Аюр…, Д. Дугар-Жабон—«Бурят…лой литература», дунда һур…ин 8,9-дэхи классуудта үзэ…стомати, бурят-монгол хэлэн … Н. Рыбкин—«Геометриин тоо… ном», нэгэдэхи часть, пла…, долоон жэлэй ба дунда …лиин 6,7-дохи классуудта үзэ… учебник, бурят-монгол хэлэн … А. В. Перышкин, Г. И. Фа… А. В. Крауклис — «Физикэ», … часть, долоон жэлэй ба дун…уулиин 6-дахи классай учеб… бурят-монгол хэлэн дээрэ. … Киселев — «Геометри», нэгэ… часть, долоон жэлэй ба дунда …лиин 6, 7-дохи классуудай … А. Ф. Шалаев, Н. А. Ры…«…логи» дунда һургуулиин … классуудта үзэхэ учебник, …-монгол хэлэн дээрэ. А. П. Ки… «Арифметикэ», долоон жэ… дунда һургуулиин 5,6-дахи …ай учебник, бурят-монгол

Майн урда тээхи социалистическэ мүрысөөе улам үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

☆ ☆

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллектив зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, эдэбхитэйгээр ажаллажа байна. Комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ ажалай түрүүшүүл үдэр ерэхэ бүри олошорно: Комсомолка Ада Машанова колбасна заводой хүдэлмэришэдэй дунда түрүү һуури эзэлнэ:

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Машанова ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Олон мэргэжэлтэй модошон

—Февраль һарынгаа даалгабарие болзорһоонь урид 150 процент дүүргэжэ, КПСС-эй XX съездые угтаха гэһэн уялгаяа бүри үлүүлэн дүүргэһэн байгааб. Абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ онсо анхарал съездын шиидхэбэринүүд соо хандуулагдаа. Тиимэһээ хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гээшэ тон хүндэтэй, тон харюусалгатай гэжэ үшөө дахин ойлгооб,—гэжэ Хориин леспромхозой Патайн Горхоной пунктын хүдэлмэришэн Петр Васильевич Филатов хөөрэнэ.

Петр Васильевич модо бэлэдхэлэй промышленностьда аяар 20 гаран жэлдэ таһалгарягүй ажаллажа байна. Энэ үе соо тэрэ хэдэн мэргэжэл шудалаа, олон ондоо ажалда хүдэлмэрилөөшье. Дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ морёор таталуулга хэжэ үзэһэн, гар хюреөгөөршье модо отолһон байна. Тэрэ үеын техникые мүнөөнэйхитэй жэшэн, нүхэр Филатов һонирхолтойгоор хөөрэдэг.

Мүнөө Майн һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөнэй үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байхада электрохюрөөшэн Петр Васильевич апрель һарынгаа даалгабарие 200 процент дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялга абаад, хүдэлмэрилжэ оробо. Энэ новаторай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһаниинь харагдажа эхилээ. Апрелиин түрүүшын үдэрһөө хойшо тэрэ нормоёо алгадгүй хоёр дахин дүүргэнэ. Нүхэр Филатов ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын тулада гансахан өөрынгөө урдахиие хараад лэ ябадаггүй, харин хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлдэ залуушуулые һургажа, бүтэдөөрөө ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэдэг. Тэрэнэй һургаһан хэдэн олон электрохюрөөшэд мүнөө өөртэйнь мүрысэжэ ябана.

Д. Дашиев.

Һаалишан шэнэ уялга абаба

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Хандалгые Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид һайшаан угтаба.

Тус колхозой фермын һаалишад энэ Хандалгатай танилсаха зуураа, һү һаалгаяа улам дээшэлүүлхэ, абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэ байһанаа мэдүүлнэ. Һаяхан энэ Хандалгые зүбшэн хэлсэлтэдэ зорюулагдаһан суглаан дээрэ колхозой түрүү һаалишан Б. Гуруева иигэжэ мэдүүлбэ:

— Би энэ жэлдэ 12 үнеэдһөө 12 тугал абажа, гарзалуулангүйгөөр түлжүүлхэ, үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха уялга абаһан байгааб. Хандалгатай танилсаад байхадаа, үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха гэжэ шиидэбэб. Энээнээ дүүргэхын тула үнеэдээ һайнаар харуулалха, илангаяа зунай сагта һайн бэлшээридэ ябуулжа, һү һаалгаяа бүри дээшэлүүлхэ байнаб.

Мүнөө фермын һаалишадай дунда мүрысөөнэй эршэ бүри шангадана. Һаалишад Д. Намсараева, Н. Жамсаранова, Д. Доржиева болон бусад һү һаалгаар апрель һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Д. Дашицыренов.

☆

Техникые һайнаар ашаглана

Баруун Тарбагатайн леспромхозой модошод байгша оной түрүүшын квартал соо даалгабариһаа гадуур хэдэн арбаад кубометр модо шэрэһэн байна. Һайнаар хүдэлмэрилжэ байһан модо бэлэдхэлэй пунктнуудай тоодо Халзан гэжэ пункт оролсоно.

Тус пунктын модошод хоёр һарынгаа даалгабарие бүри февралиин 13-да сүм дүүргэһэн байгаа һаа, март һарада бүри ехэ амжалта туйлаа. Хабарай урин дулаанай саг ерэжэ, модошод техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Нүхэр Диденкын хүтэлбэрилдэг мастерска участок Майн һайндэрэй урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Участогай коллектив апрель һарада даалгабаряа 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэн, Майн 1-ниие угтаха гэһэн нэгэн хүсэлтэйгөөр ажаллажа байна.

Трактористнууд Павел Раудес, Альгис Ясюнас гэгшэд эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, электрохюрөөшэдэй отолһон модые тэрэ үдэртэнь сүм таллуулна. Электрохюрөөшэд Сергей Рудаков, Николай Бурлаков болон бусад трактористнуудтай мүрысэн хүдэлмэрилжэ, үдэрэйнгөө нормые 180 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Мүнөө модо бэлэдхэлгэ таллуулга хоёрой хоорондо таһалдал гарахаяа болинхой.

С. Тюлюкин.

Загаһашадай амжалта

Яруунын аймагай загаһашад уласхоорондын һайндэр Майн 1-ниие ажалай амжалтаар уттахын түлөө оролдожо байна. Майн 1-нэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Алексей Егорович Григорьевой хүтэлбэрилдэг бригада түрүү һуури эзэлнэ. Тус бригадынхид түрүүшын хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээ. Тэдэнэр 1500 пүүд загаһа түсэбһөө гадуур бариһан байна.

Иннокентий Иванович Филоновой хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай бригада мүн лэ һайн жэшээ харуулна. Тус бригада хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэээд, түсэбһөө гадуур 1000 пүүд загаһа баряа. Мүн В. Е. Григорьевой, И. В. Филоновой, С. М. Медвецкиин хүтэлбэрилдэг бригаданууд һайнаар ажаллана.

А. Николаев.

Манай календарь

Д. Н. СЕНЯВИН

(1763—1831)

Апрелиин 17-до ородой элитэ флотоводец Дмитрий Николаевич Сенявинай наһа бараһаар 125 жэлэйнь ой гүйсэбэ. Тэрэ 1763 ондо Калужска губерниин Боровской уездын Комлево тосхондо түрэһэн байна.

Үшөө Петр I хаанай байха үедэ далайн флодто Сенявинтанай нэрэ соло мэдээжэ болоһон юм. 1773 оной февральда 9-тэй Митя далайн сэрэгэй һургуулида ороһон байна. 1777 ондо Сенявин энэ һургууляа гардемарин гэжэ нэрэзэргэтэйгээр дүүргээ. Тиин 3 жэлэй турша соо практикада, тамаралгада ябаха зуураа, тэрэ эрхим сэгнэлтэтэйгээр шалгалта гаража мичман гэһэн офицерскэ нэрэзэргэдэ хүртөө.

Азовско флодто Сенявин олохон жэлдэ хүдэлмэрилөө. Тэрэ хугасаа соонь Крым Росситай нэгэдхэгдэһэн байна. Тиимэһээ ородой флодто һайнаар түхеэрэгдэһэн далайн сэрэгэй база Крымэй эрье шадар түхеэрхэ шухала боложо, Ахтиарска бухтада портхэрэм баригдаһан юм. Удаань энэ порт Севастополь гэжэ нэрлэгдэһэн байна. Шэнэ портын командирай флаг-офицер Сенявин Севастополиие барилгын түрүүшын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь байгаа.

Д. Н. Сенявин Ионическа ольторогуудые сүлөөлхын түлөө ородой флодой хэһэн амжалтата дайнуудта хабаадалсаа. Сенявинай хүтэлбэри доро ябаһан кораблинуудай отряд Мавры гэжэ хэрэмые абаһан, Корфу гэжэ ольторог дээрэхи хүсэ ехэтэ хэрэмые добтолон абалгада хабаадалсаһан юм.

Сенявинай хүтэлбэри доро ородой флодой Дундада далай дээрэ хэһэн сэрэгэй ябуулга түүхэтэ удхашанартай юм. Гэбэшье, тэрэнэй баатарлиг ажал-ябуулгые хаанта засаг сэгнээгүй. Сенявин флодһоо сүлөөлэгдэһэн юм. Харин лэ үни удаан сагай үнгэрһэн хойно хуушанайгаа ажалда бусажа, Балтийска далайн флодой командалагша болоо.

Адмирал Д. Н. Сенявин өөрынгөө багша Ф. Ф. Ушаковтой хамта далай дээрэ дайн сэрэг хэхэ шэнэ ёһо гуримуудые зохёоһон байна. Мүн тэрэ ородой гайхамшагта флотоводецуудые, тэрэ тоодо М. П. Лазарев, П. С. Нахимов, В. А. Корнилов гэгшэдые хүмүүжүүлһэн байна.

Шухала асуудал тоогдоногүй

Бурят-Монгол литературна хэлэ улам саашань хүгжөөхэ тухай нүхэр Цыбендоржиевай статья ба 8, 9-дэхи классуудта бурят-монгол литература шудалан үзэхэ учебнигэй дутуу дунданууд тухай нүхэр Раднаевай статья «Бурят-Монголой үнэн» газетын хуудаһануудта толилогдоһон байна. Эдэ нүхэд бурят-монгол литературна хэлэ улам саашань хүгжөөхэ ябадалда тохёолдодог дутуунуудые. мүн 8, 9 классуудта үзэгдэдэг литературын учебнигэй дутуунуудые зүбөөр тэмдэглээ гэжэ һанатдана.

Жэшээлхэдэ, долоон жэлэй дунда һургуулинуудай 5—7-дохи бурят классуудта ород хэлэ ба литератураһаа бэшэ предмедүүдые багшанар түрэлхи хэлэн дээрэнь зааха ёһотой, заадагшье гээшэ. Энэнь эрдэм наукын үндэһэ һуурие һурагшадай гүнзэгыгөөр ойлгоходо нилээд туһатай болоһон байха юм. Тиимэһээ багшанар өөһэдөө түрэлхи литературна хэлэеэ һайн мэдэхэ, литературна хэлэн дээрэ хэлэхэ ба һурагшадые зүбөөр хэлүүлхэ ёһотойнь элитэ.

Теэд энэ шухала асуудалда анхарал хүсэдөөр табигдадаггүй дээрэһээ зарим багшанар һурагшадта ойлгогдосогүй, заримдаа холимог худхамаг үгэнүүдые хэлэжэ, урогуудаа үнгэргэдэг. Олон бурят багшанарай өөһэдынгөө урогуудта, ород, бурят хэлэнүүдые худхажа, зарим мэдүүлэлынь ородоор, зарим мэдүүлэлыень бурядаар хэлэдэг дээрэһээнь һурагшадай ойлгоходо бэрхэтэй болошодог. Энэ хадааородшье хэлэндэ һурахада, бурядшье хэлэ хүгжөөхэдэ туһатай бэшэ, харин бурят-монгол хэлэ заахада һаад түбэг ушаруулдаг байна. Нэгэ һаа сэбэр ород хэлэн дээрэ, үгы һаа сэбэр бурят хэлэн дээрэ багшанарай хэлээ һаань, зохид ба ойлгосотой байха һэн. Теэд багшанар, гэгээрэлэй эмхи зургаанууд энэ асуудалда һанала багаар табидаг. Бурят-монгол литературна хэлэ шудалха ба хүгжөөхэ ябадал эгээн түрүүндэ һургуулинуудта һайнаар табигдаһан байха ёһотой гэжэ тэдэнэр ойлгоногүй гээшэ гү?

Гэгээрэлэй министерствээр табигдаһан хүдөөгэй залуушуулай үдэшын һургуулиин 5—7-дохи классуудай һуралсалай түсэбтэ бурят-монгол хэлэ заалга оройдоошье хараалатдадаггүйнь ехэ гайхалтай. Теэд бурядшье,ородшье үдэшын һургуулида английска хэлэ заажа байдаг. Английска гү, али ямар нэгэн хари хэлэ заахань һайн хэрэг бэзэ. Гэбэшье, бурят һургуулинуудта өөһэдынгөө үндэһэн бурят-монгол хэлэ ба литература үзэлсэхэ, шудалалсахань мүн лэ шухала байна гэжэ һанамаар.

Мүн ажалшадай дунда түрэлхи хэлэн дээрэ лекци, элидхэл үсөөн уншагдадаг гээд хододоо тэмдэглэгдэдэг. Харахада үнэхөөрөө тиимэшье байдаг. Манай аймагта эрдэмтэй, мэргэжэлтэй зарим бурят нүхэд «бурядаар хэлэжэ шадахагүйбди» гэдэг бшуу. Теэд тэрэниие шадаха мэдэхэ болохын түлөө ямаршье оролдолго хэшээл гаргадаггүй, түрэлхи хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн номуудые уншадаггүй, үнгэрхэдөө, «Бурят-Монголой үнэн» газетэ захидаггүй байха юм. Иимэрхүү «шалтагаануудые» хүндэтэй дээрэ тооложо болошогүй.

Манай бурят хэлэ хүгжөөхэ хэрэгтэ ёһотой анхарал табигдадаггүй дээрэһээ ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхада бэрхэшээлтэй ушарнууд тохёолдоно. Арад зонтой ойлгогдохоор бэшэ хэлэн дээрэ хөөрэлдэдэг баримтанууд яһала олон. Жэшээнь, «посевной подготовкоёо һайнаар проводилоё» гэхэдэ ямар мэдүүлэл болоно гээшэб. Энэ ород мэдүүлэл гү, али бурят гү? Иимэ мэдүүлэлэй удхыень таажал ойлгохоор бэшэ гү? Энэ хадааородшье, бурядшье хэлэнүүдэй грамматическа байгуулалтые эбдэнэ, хазагайруулна гээшэ.

Бурят-монгол литературна хэлэ улам саашань хүгжөөхэ тухай республикын тусхайта эмхи зургаанууд зохихо анхаралаа табиха зэргэтэй гэжэ һанагдаха байна.

Н. Намсараев.

Хэжэнгэ.

Һү һаалгаяа хоёр дахин ехэдхэхэбди

☆ ☆

(Кяхтын аймагай һаалишад, мал адуулгашад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй зүблөөн)

Апрель һарын сэлмэг дулаан нэгэ үдэр. Хүдөөһөө ерэһэн колхознигууд үглөөгүүр эртэһээ хойшо Кяхта городой Культурын байшан тээшэ ошоно.

Тэрэ үдэр аймагай колхозуудай һаалишад, мал адуулагшад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдэй үргэн суглаан болобо. Мүн Кяхтын аймагтай мүрысэдэг Кударын аймагай түлөөлэгшэд партиин Кударын айкомой секретарь нүхэр Н. В. Федоров түрүүтэй энэ суглаанда байлсаа.

Уданшьегүй суглаан эхилжэ, «Рязанска областиин ба Ставропольско хизаарай малшадай дүй дүршэл тухай» элидхэл КПСС-эй Кяхтын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев хэбэ.

Би Бурят-Монголһоо хүдөө ажахын делегациин гэшүүн боложо, Рязанска область ба Ставропольско хизаарта ошожо ерэһэн байнаб. Бидэнэр илангаяа Рязанска областьдо һургаал абамаар туһатай олон юумэ хараабди.

Һаяхан болотор энэ область гээгдэнги областьнуудай нэгэн байһан юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ эндэхи малшад һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Һүүлэй хоёр жэл соо областиин колхозуудта үнеэн бүриһөө һү һаалга 902 литрээр дээшэлээ. Энэ жэлдэ эндэхи колхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2600 килограмм һү һааха уялга абанхай.

Рязанска областиинхид хайшан гээд һү ехээр һаадаг болооб гэхэдэ, хамагай түрүүндэ, һаалишадаар эрхим хүнүүдээ табиһан байна. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, 600-гаад коммунистнууд, мүн бүхы комсомолецуудайнь 75 процентнь малажал дээрэ хүдэлмэрилхөөр эльгээгдэһэн байна. Эндэ түрүү һаалишадай дүй дүршэлые ехээр дэлгэрүүлнэ.

Түрүү районуудта, түрүү колхозуудта ошоһон, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, малшадтай уулзаһан тухайгаа, абаһан уялгаяа тэдэнэй ямараар дүүргэжэ байһан тухайнь элидхэлшэ һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн болоо. Ехэ-Нугын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Янжима Доржиева түрүүлэн үгэ хэлээ.

—Би 20 гаран жэлдэ малшанаар хүдэлжэ байнаб. Манай фермын һаалишад түрэл партиингаа XX съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдоно. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха гэһэн уялгаяа заатагүй дүүргэхэб,—гэжэ энэ һаалишан суглараагшадые найдуулба.

—Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадал, мэргэжэлые зорюулха ёһотойбди,—гэжэ мүн энэ колхозой фермые даагша нүхэр Ч. Цыренов хэлэбэ.—Кукурузын силос эдихэдээ үнеэдэй һү ородогынь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ кукуруза ехээр тарижа, зарим полинууд дээрэ бараг ургаса хуряаһан, малаа шэмэтэ тэжээлээр хангаһан байнабди. Мүнөө жэлдэ кукуруза бүри ехээр ургуулжа абаха хүсэлэнтэйбди. Гадна, нэгэшье үнеэ һубайруулхагүйн түлөө оролдогшобди. Мүнөө манай фермын 180 үнеэн ороондо оронхой. Тугалнууд түрүү аргаар түлжүүлэгдэнэ.

Һү һаалгаяа дээшэлүүлхын түлөө МТС-эй харьяата колхозуудай ямараар тэмсэжэ байһан тухай Пограничный МТС-эй главна зоотехник нүхэр Артамонов хөөрэбэ. «Манай үнеэдһээ жэлдэ 1500—2000 литр һү һааха арга бии,—гэжэ нүхэр Артамонов хэлэнэ.—Зарим һаалишад үнеэдээ шэргээбэл лэ эдеэлүүлгэдэнь һаналаа багаар табидаг. Тиимэһээ тугаллаһанай һүүлээр үнеэд һү багаар үгэдэг. Тиихэдэ үнеэдээ саг үргэлжэ һайнаар харууһалдаг, эдеэлүүлдэг фермэнүүд ба һаалишад һү ехээр һаадаг байна. Жэшээнь, Калининай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи һүнэй-товарна фермэ хахад жэл соо үнеэн бүриһөө 372 литр һү һаагаа. Тиихэдэ түрүү һаалишад Арина Сунграпова, Ханда Замбалаева, Дари Буянтуева болон бусад үнеэн бүриһөө 450—515 литр һү һааһан байха юм».

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Б. Токтохоева трибунада гараад, иигэжэ хэлэбэ:

—Манай колхоздо һү ехээр һаадаг һаалишад бии. Гэбэшье, колхознай һү һаалгаар аймаг соогоо һүүлшын һууринуудай нэгые эзэлнэ. Нёдондо кукурузын өөдтэй ургаса абтаагүй дээрэһээ шэмэтэ тэжээл багаар бэлэдхэгдээ һэн. Колхоздомнай элбэг тэжээлэй бэлэдхэгдээгүй дээрэһээ һүүлшын үедэ һү һаалга доошолжо байнхай. Колхозой правлени нёдондонойнгоо дутуу дунданууд һаа һургаал абажа, энэ жэлдэ кукурузын баян ургаса ургуулхын түлөө бүхы хэмжээ абаха зэргэтэй.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Жигмытова, «Красное знамя» колхозой мал адуулагша П. Серых, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бүрдүнэй фермые даагша Б. Цыренов, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Н. Иринчеев, Калининай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи фермые даагша С. Ганжуров болон бусад хамта 13 хүн үгэ хэлэбэ.

Мүн партиин Кударын айкомой секретарь нүхэр Федоров, тус аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цагадаев гэгшэд үгэ хэлээ.

Партиин айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үгтэбэ. Энэ колхоз үнгэрэгшэ 6 һара соо һү һааха жэлэйнгээ түсэбые 27 процент дүүргэжэ, аймаг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Кяхтын МТС-эй дирекциин дамжуулгын Улаан туг Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Бүрдүнэй фермэдэ үгтэбэ. Пограничный МТС-эй дирекциин дамжуулгын Улаан туг Калининай нэрэмжэтэ колхозой Харанхын МТФ-дэ үгтөө.

Түрүү һаалишад Д. Самданова, Р. Русанова, Я. Ганжурова, В. Игумнова, Б. Бадлуева ба бусад мал адуулагшадта, хамта 65 хүндэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Мүн городой олон эмхи зургаанууд, предприятинууд шефтээ абаһан колхозуудайнгаа түрүү һаалишад ба малшадта үнэтэ бэлэгүүдые барюулаад, саашадаа эрхим амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Аймагай малшад 1956 ондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1260 литр һү һааха, тэжээлэй һайн база бэлэдхэхэ, үнеэн бүридэ 5—6 тонно кукурузын силос дараха, зунай бэлшээри дээрэ сарайнуудые бариха, малда нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулхын тула тэжээлэй культурануудые тариха уялга абаба.

Һүүлээрнь суглаанда хабаадагшадта һонирхолтой концерт харуулагдаа.

Д. Болхоев.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АРАДУУДАЙ ЭГЭЭН ШУХАЛА ЭРИЛТЭ

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй онсо яаралтай сесси һаяхан боложо, буу зэбсэг хороохо, атомна ба водородно зэбсэгүүдые хорихо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ. Энэ хадаа уласхоорондын байдалда айхабтар ехэ удхашанартай событи мүн. Сессиин боложо байха үедэ буу зэбсэг хороохо талаар ООН-эй комиссиин подкомитедэй заседани Лондондо зарлагдаад, буу зэбсэг хуряаха тухай оруулагдаһан шэнэ дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байба. Али бүхы оронуудай арад зон эб найрамдалые сахин хамгаалхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр тэмсэнэ гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси баһа дахяад гэршэлэн харуулба.

Советскэ Союзай ба социалистическэ лагериин бүхы оронуудай ябуулдаг политика эгээл энэ зорилгодо бүримүһэн харюусана. Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитедтэ Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые шэнжэлхэ зуураа, «Нью Стейтсмен энд Нейшн» гэжэ английскэ еженедельник иигэжэ бэшэбэ: «Баруун зүгэй оронуудай дура хүсэлые Росси бүримүһэн дэмжэбэ. Эгээл тиимэһээ хэлсээн баталагдажа болохо бэйгаа»... Болохошье байгаа! Теэд мүнөө хүрэтэр баталагдаагүй байһаар. Юундэ тиигээб гэхэдэ, баруун оронуудай зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэд үнэхөөрөө буу зэбсэг хуряаха, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха дурагүй. Энээн тухайда американскэ элитэ журналист Фрай гэдэг нюунгүйгөөр сэхэ мэдүүлбэ. Тэрэ иигэжэ бэшэнэ: «Мүнөө үеын байдалаар абажа харахада һаядаа буу зэбсэг хуряаха дурагүй байһан аад лэ, буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-до хэлсээ хэжэ, хүнэй этигэхээр юумэ хэлэхэнь бэрхэтэй».

Энэнь яһала зүбтэй. Юуб гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха талаар подкомитедэй лондонско заседаниин дүүрээшьедүй байтар США-гэй конгресс президент Эйзенхауэрэй эльгээһэн шэнэ хандалга бэшэг абаба. Тэрэ бэшэг соонь сэрэгэй гаргашануудта гэжэ энэ жэлдэ хараалагдаһан 35,5 миллиард доллар дээрэ үшөө нэмэлтэ болгон 547,1 миллион доллар һомолхо гэжэ дурадхагдаһан байна.

Иимэ байдалай тохёолдоод байхада Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессеэр баталагдаһан «Дэлхэйн олониитэдэ хандаһан уряал» доторхи иимэ үгэнүүд онсо шухала удхашанартай болобо: «бүгэдэниитээрээ буу зэбсэг хуряажа, атомна ба термоядерна зэбсэгые үйлэдбэрилхэ, хэрэглэхэ ябадалые огтолон хорёогүйл сагта бүхы дэлхэйн олониитэ улам һэрэмжэтэйгээр саашадаашье тэмсэхэ байна».

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөн гээшэ арадуудай эгээн шухала эрилтэнүүдтэй зохилдоно гэжэ Стокгольмдо болоһон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй онсо яаралтай сесси харуулба.

АРАДУУДАЙ ТЭМСЭЛ БА ИМПЕРИАЛИСТНУУДАЙ ААШАНУУД

Урдань колони ба дулдыданги байдалтай байһан оронуудай арадууд һүүлэй үедэ хэдэ хэдэн шэнэ илалта туйлаба. Тэдэ илалтануудай тоодо Мароккые ба Тунисые бэеэ даанхай байдалтай болоо гэжэ соносхоһон ябадал эгээл түрүүлэн оролсохо байна. Шухала удхашанартай эдэ событинууд марокканска ба туниска арадуудай хэдэн олон жэл соо хэһэн үсэд шанга тэмсэлэй үрэ дүнгынь мүн.

Политикын ба экономикын талаар колониализмын бүхы үлэгдэлнүүдые усадхахын тула энэ хоёр ороной арадууд саашадаа үшөөл ехэ тэмсэл хэхэ ёһотой гэжэ баруун Европын оронуудай демократическа бүлэгөөрхид тэмдэглэнэ. Марокын арад зон эгээл түрүүшээр өөрынгөө оронии бүримүһэн нэгэдүүлхэ зэргэтэй. Хэнэйшье мэдэһээр, 1912 ондо Европын оронууд Мароккые «хубаажа абаһан» юм. Тиихэ зуура, оронойнь ехэнхи хуби французуудай гарта ороһон байгаа. Марокын хойто ба урда талань Испанида хүртэһэн юм. Танжер гэжэ шухала удхашанартай марокканска порт уласхоорондын зоно болобо гэжэ соносхогдоо бэлэй. Мүнөө үедэ французска зонодо байһан Мароккые бэеэ даанхай байдалтай болгохо тухай актда французска правительство гар табиба. Испанска зонын газарые сүлөөлхын тула марокканска арад үсэд шангаар тэмсэхэ зэргэтэй байна. Зүгөөр национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй шангадажа ерэхэдэ, испанска правительство марокканска гүрэнэй территориальна нэгэдэл ба өөрын эрхэтэй байдалые мэдэрхэ баатай болоһон юм. Тиигэбэшье, Францын правительство испанска Марокkодо бодото эзэниинь лэ байһан зандаа.

Марокын прогрессивнэ хүсэнүүд оронoo нэгэдүүлхын түлөө тэмсэхын хажуугаар американска базануудые үгы болгохо гэжэ оролдоно. Тиигээгүйл һаа, баруун Европын гүрэнүүдэй дарлалта дороһоо мултараашье һаа, американска эзэмдэлгэ доро орошохо ха юм. Оронойнгоо экономическа ба культурна гээгдэлые зайсуулхын тула марокканецууд үсэд шангаар тэмсэхэ ёһотой болоод байна. Мүн тэрэшэлэн Тунисайшье арад зон американска империалистнуудай эзэмдэхэ гэһэн һэдэлгэнүүдые буруутуулхын тула хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһотой.

Өөрынгөө ороной бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлжэ, баруун оронуудай сэрэгэй нэгэдэлнүүдтэ татан оруулха гэһэн һэдэлгэнүүдтэ хатуу харюу үгэхэ талаар Цейлоной арад зон ехэ амжалта туйлаба. Энэ амжалтыень һаяхан үнгэргэгдэһэн һунгалтын үрэ дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Һунгалтын урда тээ нэгэдэмэл национальна партии Цейлондо засаг барижа байгаа. Энэ парти оронойнгоо национальна эрхэ сүлөөдэ харша гадаадын политика ябуулдаг һэн. Һүүлшын энэ һунгалтын үедэ нэгэдэмэл национальна партии тон ехээр диилдэбэ. Тус парти энээнэй урда тээ парламентда 54 һууритай байһан аад, мүнөө ойройдоол 8 һууритай болобо. Нэгэдэмэл фронт гэжэ парти парламентын бүхы һууринуудай ехэнхи хубиие—51 мандадые абаһан байна. Цейлониие нейтральна болгожо, СССР-тэй ба Хитадай Арадай Республикатай дипломатическа холбоо барисаатай болгохо, английска капиталистнуудай эзэмдэжэ байһан каучугай ба сайн плантацинуудые национализацилха, Цейлониие республика болгохо гэһэн зорилго тус парти табина гэжэ энэ партиин лидер, мүнөө Цейлоной премьер-министр болоһон Бандаранаике мэдүүлбэ. Американска хэблэл эндэ болоһон һунгалтын үрэ дүнгүүд тухай бэшэхэ зуураа, Цейлон политическэ ба сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүйн түлөө, «нейтрализмын лагерьта» орохын түлөө голосовалаа гэжэ тэмдэглэнэ.

Мүнөө жэл Индонезиин республикада эгээн түрүүшын һунгагдамал парламент бии болгогдобо. Энэ парламентда национальна парти эгээн олон голосуудые ба мандадуудые абаһан байна. Энэ партиин лидернүүдэй нэгэн, прогрессивнэ ажалябуулагша Састроамиджойо һаяхан бүридүүлэгдэһэн Индонезиин шэнэ правительствын толгойлогшо болобо. Национальна партиин түлөө 8,5 миллион хүн голосовалба; компартиин кандидадуудай түлөө 6 миллионһоо үлүүтэй голосууд үгтэбэ. Энэ правительство Бандунгска конференциин гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхын тула бэеэ даанги гадаадын политика ябуулха юм гэжэ программна мэдүүлгэ сооһоо правительство тэмдэглэбэ. Национальна экономикоёо хүгжөөхэ талаар табанжэлэй түсэбые бэелүүлхэ гэжэ правительство хараална. Шэнэ правительствын программые арад зон һайшаан угтаба гэжэ Индонезиин компартиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Филиппинын арад зон США-гэй ябуулдаг политикые улам ехээр буруушаажа, тэрэнэй урдаһаа тэмсэл ябуулна. Американска монополинууд энэ оронии өөһэдынгөө газар шэнгеэр харадаг байха юм. Филиппинын олохон политическэ ажалябуулагшад американска политикада эсэргүүсэн тэмсэнэ, яахадааб гэхэдэ, «Филиппинидэ байхадаа өөһэдынгөө Алабама штадта байһан юм шэнгеэр аашалдаг дээрэлхүү зантай американецууд залхуутай болоо» гэжэ бүри һаяхан «Манила Кроникл» гэжэ филиппинскэ газетэ бэшэһэн байба.

Хилын саанахи хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, баруун гүрэнүүдэй засаг баригша бүлэгөөрхид һаяхан бэеэ даанхай байдалтай болоһон оронуудта шэнэ империалистическэ бугуули бэлдэжэ байна. «Дундада далайн пакт» гэжэ нэрэтэй түсэбые эдэ бүлэгөөрхид һүүлэй үедэ бэлэдхэжэ байна. Энэ түсэб зохёогшод «Дундада далайн пакт» гэдэгтэ Испани, Франци, Итали, Марокко, Тунис гэхэ зэргын оронуудые оруулхаар хараална. Баруун гүрэнүүд энэ пактын туһаламжаар Марокко болон Тунисые эзэрхэг түримхэй американска сэрэгэй бүлэглэлдэ татан оруулжа, эдэ оронуудта байһан өөһэдынгөө сэрэгэй базануудые үлөөхэ, тус оронуудай гадаадын политикые хинажа байха гэжэ һанаархана.

Колониальна дарлалта дороһоо бүри һаяхан мултаржа гараһан Марокын ба Тунисай арад зон «пакт» гэжэ нэрээр бэеэ халхалһан ондоо түхэлэй бугуулида орохогүй аабза гэжэ найдамаар байна.

А. ШАТИЛОВ.

Делидэ болоһон митинг дээрэ Неру үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ, апрелиин 14. (ТАСС). Үсэгэлдэр Делидэ болоһон митинг дээрэ Индиин премьер-министр Неру кашмирска асуудал тушаа тодорхойгоор хэлэбэ. Кашмирай эзэмдэгдэһэн районуудһаа пакистанска сэрэгүүдые гаргажа, Кашмирта плебисцит үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри бэелүүлэгдээгүй. Теэд кашмирска асуудал тушаа ООН-эй шиидхэбэри гаргаһанһаа хойшо долоон жэл үнгэрһэн байна гэжэ Неру мэдүүлбэ. Энэ үе соо шэнэ событинууд болоо. Пакистан Америкэһээ сэрэгэй туһаламжа абадаг болоо. Пакистан СЕАТО-да ба Багдадска хэлсээндэ хамжаа. Тиихэдэ Инди сэрэгэй али бүхы союзуудһаа хажуу тээ байна. Байдалай иигэжэ хубилаад байхада Кашмирта плебисцит үнгэргэгдэхэ гэжэ хүлеэһэнэй хэрэггүй.

Удаань Неру Кашмирта болоһон хубилалтануud тухай хэлээ. Кашмирска учредительнэ суглаан Кашмирай Индитэй ниилэхэ тухай шиидхэбэри гаргаһан байна. Тэндэ газарай реформо үнгэргэгдөө, тиихэдэ «сүлөөтэ Кашмирта» (Пакистанска сэрэгүүдээр эзэмдэгдэһэн Кашмирай нэгэ хубинь) һунгалта үнгэргэгдөөгүй. Кашмирай энэ хуби хүндэ байдалда оронхой. Кашмирска арадай хүсэл зоригто харюусахагүй байгаа һаа, Кашмир тухай ямаршье шиидхэбэри абтахагүй байна гэжэ Неру тэмдэглэбэ. СЕАТО мэтын сэрэгэй организаци Кашмирай хэрэгтэ оролсохо ёһогүй гэжэ премьер-министр Неру хэлэбэ.

Оронии индустриализацилха, Индиин экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалые хангаха зорилгоор металлургиие илангаяа хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ премьер-министр үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Манай зорилго хадаа социализм болоно, бидэнэр энэ зорилгоёо бэелүүлхэбди гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Французска олониитэ алжирска асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхые эринэ

ПАРИЖ, апрелиин 14. (ТАСС). Национальна суглаандахи коммунистнуудай парламентока бүлэгэй түрүүлэгшэ Жак Дюкло, энэ бүлэгэй түрүүлэгшын орлогшо Вальдек Роше гэгшэд правительствые толгойлогшо Ги Моллетэй үсэгэлдэр уулзажа, резервистнүүдые армида абаха тухай министрнүүдэй соведэй шиидхэбэри тушаа олониитэ ехээр һанаагаа зобожо байна гэжэ мэдүүлбэ. Ги Моллетэй хөөрэлдэһэнэй һүүлээр Жак Дюкло, Вальдек Роше гэгшэд «хэрбээ хараалагдаһан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдээд байгаа һаань, Алжиртахи байдалай муудаха байһаниинь, дайнай үргэлжэлүүлэгдэхэ байһаниинь лабтай» гэжэ мэдүүлгэ дотороо тэмдэглэбэ.

Хүсэ хэрэглэлгэ алжирска асуудалые амгалан ёһоор шиидхэлгэдэ туһалжа шадахагүй гэжэ тэмдэглээд, Дюкло, Роше гэгшэд буудалдаа болюулха тухай ба бүхы алжирска асуудал тухай хэлсээ түргэнөөр хэжэ эхилхын тулада зохихо хэмжээ абахаар эрид шиидэнги байһан тухайгаа французска правительство мэдүүлхэ ёһотой гэжэ хэлэбэ.

Хүдэлмэриин 40 часай неделидэ орохо тухай асуудалаар уласхоорондын конференци

РИМ, апрелиин 14. (ТАСС). «Хүдэлмэриин 40 часай неделидэ орохо тухай асуудалаар уласхоорондын конференци» үсэгэлдэр Туринда нээгдэбэ. Конторско машинануудые үйлэдбэрилдэг «Оливетти» гэжэ мэдээжэ заводой дотоодын комисси энэ конференциие эмхидхэбэ. Итали, Франци, Баруун Германи, Англи, Швеци, Финлянди, Голланди ба Даниин профсоюзна организацинуудай, мүн профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн федерациин түлөөлэгшэд конференцидэ хабаадана.

ВЦСПС-һээ абтаһан амаршалгын телеграмма конференци дээрэ уншагдажа, сугларагшад тэр[...] нэрьемэ альга ташалгаар [...] Арадай демократиин ор[...] профсоюзуудһаа мүн тэр[...] амаршалгын телеграммануу[...] «Оливетти» заводой дотоод[...] миссиин гэшүүн профессор [...] не үгэ хэлэжэ, конференции[...] Хүдэлмэриин неделиие богон[...] гохын түлөө тэмсэлдэ туһал[...] лада профсоюзна ажал-ябуу[...] дай ба ажалшадай түлөөлэ[...] һанамжаяа хэлсэхын, дүй [...] тухайгаа хөөрэлдэхын тула[...] конференци зарлагдаа гэжэ [...] хэлэбэ.

„Туапсегэй“ экипажай гэшүүд байһан хүн[...] гэртээ бусажа ерэбэ

ОДЕССА, апрелиин 14. (ТАСС). «Туапсе» гэжэ танкерай экипажай гэшүүд байһан табан хүн—судовой мотористнууд М. И. Шишин, В. Я. Лукашков, матросууд А. П. Ширин, В. Д. Рябенко, судовой бухгалтер Н. И. Ваганов гэгшэд мүнөөдэр эндэ ерэбэ. 1954 ондо чанкайшистнуудаар баригдаһан экипажай эдэ гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ Тайв[...] США эльгээгдэһэн байгаа.

Ерэгшэдые вокзал дээрэ «Т[...] танкерай капитан байһан В. [...] линин, чанкайшистнарай [...] урда тээнь гаража ерэһэн, «Т[...] гэй» экипажай гэшүүд, Хара[...] пароходствын хүдэлмэрилэгш[...] рэл саданиинь ба танил хүн[...] угтан амаршалба.

Манай артистнар Бакуда

Манай Бурят-Монголой гүрэнэй филармониин артистнар үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 15-да Улан-Удэ городһоо гастрольдо, Эхэ оронойнгоо городууд болон предприятинуудаар концерт харуулхаар мордоһон юм. Тэдэнэр Сибириин томо томо городуудаар ябажа өөһэдынгөө бэлиг шадабариие харуулһан, тэндэхи ажалшадай зүгһөө халуун баясхаланда хүртэһэн байна. Мүнөө тэдэнэр Ульяновск, Саранск, Куйбышев, Чкалов, Уральск, Саратов, Сталинград, Краснодар, Сочи, Сухуми, Тбилиси, Ереван, Азербайджанай столица—Баку городуудаар ябажа байна. Манай артистнар Азербайджанай ажалшадтай түрүүшынхеэ уулзажа, Бурят-Монголой АССР-эй хатарай болон дуунай ансамблиин баян программатай концерт харуулаа. Энээнһээ гадна, тэдэнэр городой филармонидо, мүн ехэ ехэ предприятинуудай клубууд болон Культурын байшангуудаар ябажа, хэдэн олон концерт харуулһан байна.

Ансамблиин программада бурят-монгол арадай дуунууд ба хатарһаа гадна, СССР[...] болон арадай демократиин [...] нуудай арадуудай дуун[...] оролсоо. Тэдэнэр город[...] ажалшадта түгэсхэлэйн[...] концертые Азербайджан[...] дуунай ба хатарай ансамбл[...] артистнартай сугтаа харуул[...] байна.

Гастрольдо ябаһан Бур[...] Монголой дуунай ба хата[...] ансамблиин концертнүүдые [...] ноймнай городуудай ажал[...] ехэ халуунаар угтана, саа[...] даа шэнэ шэнэ амжалта ту[...] хыень Бурят-Монголой арт[...] нарта хүсэнэ.

Манай артистнар саашад[...] Ростов-на-Дону, Воронеж, Т[...] бов, Москва, Арзамас, Чеб[...] сары, Казань, Ижевск, Тюме[...] болон бусад городуудаар я[...] жэ, концерт харуулха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баку гор[...] дой вокзал дээрэ Бурят-Мо[...] голой хатарай ба дуунай [...] самблиин артистнарые Аз[...] байджанай искусствын хүд[...] мэрилэгшэд угтажа байна.

Т. Бадмаевай текст,
Ц. Батуевай фото.

Түрүү дүй дүршэлэй трибуна

Закамендашье овощиин эрхим ургаса абтадаг

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хадаа хартаабха болон овощь ехээр тарижа, баян ургаса абаха хэрэгтэ анхаралаа ехээр табина. Овощь болон хартаабха ехээр ургуулһанай түлөө материальна урмашуулга ехэ болгоо, овощной культурануудай бэлэдхэлэй ба худалдан абаха сэнгүүд нилээд дээшэлүүлэгдээ.

Эгээл иимэ ушар байдалда овощной культурануудые, хартаабха ехээр тарижа, тэдэниие колхозой ниитын ажахын олзо ехэтэй һалбари болгохо хүсэд арга колхоз бүхэндэ бии гээшэ. Манай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Сарьдаг үндэр уулын хормойдо шахуу оршодог юм. Манай эндэ орой болотор хүйтэн байдаг, заримдаа эртэ, августын тэнгээршье хюруу унадаг, халтад гээл һаа саһаншье орожорхёод байдаг.

Сагай уларилай иимэ хүйтэн, олон бэрхэшээл тохёолдуулдагшье һаань үнэхөөрөө оролдолго гаргажа, агротехническэ наукын заабаринуудые наринаар сахяад, түрүү ажахынуудай дүршэл хэрэглээд байбал, үндэр хадалиг газарташье хартаабха, капуста, һонгино, редискэ болон овощной бусад культурануудай һайн ургаса ургуулжа болохо гэжэ манай дүй дүршэл гэршэлнэ.

Би Закаменай аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой огородно бригадада хүдэлһөөр арбан жэл болооб. Дээрэ хэлэһэн тобшололоо баримталхын тулада һүүлшын хоёр жэлэйнгээ хүдэлмэри тухай хэлэхэдэ иимэ байна.

Манай колхозой тарилгын бүхы газар оройдоо 500 шахуу гектар юм. Энэмнайшье үргэлжэ талмай бэшэ, эндэ тэндэ, ойн соорхойгоор, хада майлын хормойгоор тариgдадаг жаа жаахан зурууд газарнууд байха юм. Минии даадаг огородойшье бригадын газар тиимэ ехэ бэшэ юм. Тэрэ мүртөө ямаршье механизаци гэжэ байхагүй, бүхы ажалаа гараараа хэдэгбди. Закаменай МТС ямаршье туһа хүргэдэггүй, агрономынишье ябадаггүй. Энэ хадаа манай хүдэлмэридэхи ехэ дутагдал болоно.

1954 ондо 11 гектарта овощной культурануудые тариһан байгаабди. Нурта гэжэ газарта 3,5 гектар газарһаа хамта дээрээ 1265 центнер капуста гэхэ гү, али гектар бүхэнэй 300-гаад центнер абаһан байгаабди. Капуста болон огородой бусад эдеэ гүрэндэ тушаагаад, ажалта үдэртэ колхознигуудта 1,5 килограмм капуста хубаахаһаа гадна, колхозно дэлгүүр дээрэ капуста худалдагдажа 63 мянган түхэриг колхозой кассада ороһон байна.

1955 ондо 12 га дээрэ овощь тариха түсэбтэй байһан аад, морковиин үрэһэнэй олдоогүй дээрэһээ 11 гектар дээрэ овощь тариһан байгаабди. Тэрэ тоодо капуста—7 га, мангир—2 га, столовын свёкло—0,3, редискэ—0,25 га ба бусад жэжэ культурануудые—0,5 га таряабди. Энэ 11 га овощной культуранудаа Нурта, Хужарта гэжэ хоёр ондоо газарта хубаарилан таряа һэмди. Нуртада тариһан 5 га овощиимнай мүндэр сохижо, капустаһаа бэшэниинь булта сүм үхэшэһэн байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ капустамнай мүндэртэ сохюулһанһаа боложо гектар бүхэнһөө 200 центнер абтаа һэн. Мангир гектар бүхэнэй 30 центнер абтаа. Тэрээнһээ гадна, 3 га хартаабха тарижа, га бүхэнһөө 186 центнер ургаса хуряагаа бэлэйбди. Капуста, хартаабха гүрэндэ тушааһанайнгаа ба худалдаһанайнгаа һүүлээр, мүн ажалта үдэр бүхэндэ колхознигуудта 1,5 килограмм капуста хубаахаһаа гадна, капуста, мангир ба огородой бусад эдеэ худалдажа 73500 түхэриг олзо колхоздо оруулагдаа һэн.

Овощной культурануудай иимэ һайн ургаса хайшан гэжэ ургуулһан тухайгаа тобшохоноор хөөрэхэ болоо һаа, иимэ:

Овощь тариха газарай гектар бүхэндэнь үбэлэй сагта 100 шахуу шарга шэбхэ гарганабди. Газарай гэдэмсээр апрелиин тэн багаар гаргаһан шэбхээ тараагаад, тэрэ полёо хахалдагбди. Тиигээд һара тухай болоод, рассада һуулгахаһаа түрүүн тэрэ газараа үшөө дахин хахалдагбди. Хоёрдохёо хахалхаһаа түрүүн парнигуудһаа гараһан наг шэбхэ мүн поли дээрэ тараагдана. Хартаабха болон бүхы овощной культурануудаа хара шоройтой хүрьһэндэ таридагбди. Рассадаяа һуулгахаһаа түрүүн нүхэн бүридэнь нэгэ адха хуушарһан, нёдондоной аргал хээд, шоройтойнь худхаад, һүүлээрнь рассадаа һуулгадагбди. Рассадаяа һуулгажа ябахадаа ургаса бүхэнөө литр уһаар уһалнабди. Рассада һуулгаһанайнгаа һүүлээр долоо хоноод байхада түрүүшынхеэ нэмэлтэ тэжээл оруулнабди. Нэмэлтэ тэжээлнай иигэжэ бэлэдхэгдэдэг. 200 литр уһанай багтамаар бочко соо нэгэ ведро шубуунай аргал, нэгэ ведро үхэрэй нойтон шабааһа хээд, бочкынгоо дүүрэтэр уһа эюулээд модоор худхаад, 3 үдэр соо эдьхэхын тулада орхидог байнабди. Гурба хоноод байхада энэ эдьхэһэн нэмэлтэ тэжээлээ, мүн тэды шэнээн уһанай багтаха сэбэр уһатай бочко соо хэжэ холёод, рассадаяа уһалдаг янзаараа хахад литрын хэмжээгээр уһалха хэрэгтэй. Рассадые тойроод байһан хүрьһэнэй хатуу болохогүйнь тулада, һэндэжэ, хүрьһыень зөөлэхэн байлгадагбди. Удаань энээн мэтээр лэ долоо хоноод лэ тэжээл оруулжал байдагбди. Шубуунай аргал, үхэрэй гү, али хонинай аргалтай холиһон нэмэлтэ тэжээлһээ гадна, 7 хоног бүхэндэ үнэһэ нэмэлтэ тэжээл болгон оруулхада һайн. Рассадынгаа эшэһээ 5 сантиметр холуур тойруулан нэгэ адха үнэһэ адхаад, һүүлээрнь уһалдаг байнабди.

Огородоо буртаг үбһэнһөө сула сэбэрлэхэ шухала. Механизациин үгы дээрэһээ огородоо гараараа уһалдаг байнабди. Ажалаймнай эмхидхэл иимэ байгаа: гектар газар бүхэндэ 4 хүн гэхэ гү, али хүн бүхэндэ 0,25 га огородой газар даалгагдадаг байна. Тиихэдэ хартаабхаяа хамтаараа харууһалжа ургуулдагбди.

Һайн ургаса абахын тулада нэн түрүүн рассадые агротехникын заабари наринаар сахижа, ургуулха хэрэгтэй.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдтэй танилсаад байхадаа манай бригадынхид 1956 ондо 13 гектар дээрэ овощь, 5 гектарта хартаабха тариха гэжэ шиидээ. Мүнөө жэлдэ 8 га капуста тарижа, га бүриин 300 центнер хуряахаар, 1,5 га мангир тарижа га бүхэнһөө 70—80 центнер, 5 га хартаабха тарижа, га бүхэнэй 200 центнер абахаар уялга абанхайбди. Мүн үгэрсэ, морковь, столовын свёкло тарихамнай. Гадна, типовой теплицэ соо помидор ургуулжа туршахамнай.

Эды шэнээн ургаса абахын тулада үбэлһөө эхилжэ нилээд ехэхэн бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдээд байна. Нурта болон Хужартадахи овощь тариха газар дээрэ 3500 шарга наг шэбхэ гаргагдаа. 44 центнер шубуунай аргал, 33 центнер үнэһэн суглуулагдаа. Мүнөө хартаабхын, капустын ба бусад культурануудай үрэһэн хүсэд бии. Гансал редискын үрэһэн олдоогүй байна. Колхозоймнай правлени удааржа байһаар, редискын үрэһэнһөө гээгдэшоо.

Һайн шанартай рассада ургуулжа абахын тулада 30 метр утатай, 7 метр ургэнтэй нэгэ теплицэ ба[...] дүүргүүтэй байна. Мүн [...] хэмжээнэй дулаан парник ба[...] на. Мүнөө 529 парниково[...] шан рама бии, мүн 300 рама [...] нээр хэгдээд байна. Барил[...] бригадын гэмээр боложо, теп[...] барилга удааргүй һаань, ре[...] мартын эхеэр таригдаха һэн. [...] теплицын барилга удааржа б[...] Июниин тэнгээр лэ үгэрсэ, ре[...] абажа, худалдаха аргатай [...] хобди.

Капустын хүрэнгэ парн[...] майн эхеэр һуулгадагбди. [...] стынгаа рассадые июниин [...] 15 хүрэтэр, мангир, морковиин [...] дискын, свёклын рассада май[...] һаа хойшо полидо һуулгагдах[...]

Манай бригадада 1955 он[...] хүн хүдэлһэн байна. Тэдэнэй д[...] һаа Дудаари Цыренова, Ц[...] Бадмаева, Буданай Дашиева [...] бусад һайнаар хүдэлнэ.

Мүнөө жэлдэ Закаменай МТС[...] зэргэ туһаламжа хүргэхөөр аб[...] Даб дээрэ МТС-эй хэһэн юу[...] үгыл даа. Мүн колхозой прав[...] илангаяа таряанажалай бриг[...] бригадир Гармаев өөдтэй туһа[...] жа манда үзүүлнэгүй.

Манай бригадынхид абаһан у[...] гаяа заатагүй дүүргэхэ, овощ[...] баян ургаса абахаар хараална[...]

Санжи Бандеев, Закаме[...] аймагай Маленковой нэрэмжэ[...] колхозой огородой бригад[...] бригадир.

Редакторай орлогш[...]
О. ГОМБОЕВА.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-62, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 4..59, пропаганды в переводов — [...] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00741. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 22[...]